

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă pentru promovarea românismului

Director: ION COLFESCU-DELATURDA

Redacția și administrația: CLUJ, str. Vasile Goidiș 18/b. - Telefon Nr. 14—89

„Numai aceia vor purta titlul glorios de educatori ai generațiilor de mâine, cari vor fi în acelaș timp eroi spirituali ai neamului în care au văzut lumina zilei.“

(Din „Spirit și Materie“ de I. Colfescu-Delaturda)

Conținutul:

„România Eroică“: **Invierea neamului.**
 Alexandrina Gr. Cantacuzino: **Școala Eroică.**
 Prof. George Sofronie: **Noui iluzii revizioniste.**
 Ion Colfescu-Delaturda: **Liga Afirmațiunei Românești**
 Canonic I. Georgescu: **La Paști.**
 Dr. Munteanu: „**Hristos a înviat!**“
 I. Ionaș: **Golgota.**
 Ion Colfescu-Delaturda: **La răscruci de drumuri.**
 Șt. Vlădescu: „**România Eroică**“ în slujba înaltelor
comandamente naționale.
 Ștefan Pascu: **Rolul lui Simion Bărnuțiu în pregătirea**
revoluției din Ardeal în anul 1848.
 Dr. Ilie Dăianu: **Din autobiografia canonicului Petru**
Rațiu.
 N. Moldovanu-Delamureș: **Aportul evreilor în lite-**
ratura română.
 I. C.-D.: **Pentru mamele române de Invierea Domnului.**
 At. Motogna: „**Gazeta Transilvaniei!**“
 Iosif E. Naghiu: **Gabriele D'Annunzio.**
 I. C.-D.: **Românii din Rusia Sovietică.**
 Italicus: **Bătălia comerțului și industriei.**
 Ștefan Peneș: **Economia dirigiată.**
 Ioniță Neașa: **Melodii triste.** i. Neașa
 Ioan Pop-Dej: **Credință mare.**
 Cronici: **Cărți-Reviste, etc.**

Abonament anual 250 lei; instituții și străinătate 500 lei. Abonament de sprijin 1500 lei.

C ă t r e a b o n a ți

Cu numărul acesta împlinim un an de existență, un an de luptă și de grele sacrificii *pentru promovarea românismului*. Cu cât trece timpul, cu cât pătrunde mai mult revista, cu cât se intensifică necesitatea *Marilor Infăptuiri*; cu atât această publicație, eșită din cele mai dezinteresate și înălțătoare preocupări de ordin public și național, devine mai necesară. Credem că distincții noștri cititori s'au convins despre acest adevăr.

Pentruca să existăm și pentruca să scoatem ultimul număr al anului expirat n'am cruțat nici un sacrificiu.

Am dobândit noi și valoroși colaboratori. Și socotim că se vor asocia cu noi toți românii treji, cu durere pentru neamul și țara lor, toți aceia cari ard de dorința de a-și vedea odată neamul scos din impas și pus în situația de a sta cu onoare alături de marii făuritori ai Istoriei și de a-și făuri propriul său Destin.

Pentru a ține sus stindardul acesta, suntem în drept a face apel la toți tovarășii noștri de luptă, și

la abonații noștri, ca să ne dea sprijinul lor neprețuit

Pe abonați în special îi rugăm să vadă că, fără mijloace financiare, nu se poate duce la bun sfârșit o publicație ca aceasta, că, fără micul lor sacrificiu, nu se poate merge înainte. De aceea îi rugăm să facă tot posibilul ca să ne trimeată de urgență abonamentul, din propria inițiativă, ca să ne cruțe speșele inutile cari scumpesc editura în detrimentul tuturor și stânjenesc apariția regulată a revistei.

Noi, la rândul nostru, ne luăm angajamentul de a continua și a intensifica lupta pe parapete, de unde vom continua a solicita, prezența alături de noi a tot ce e valoare spirituală în această țară.

Credem că celece am relevat în înștiințarea din No. 10 al revistei noastre intitulată „*Către Abonați*” vor constitui amintiri ale trecutului de tristă înfățișare. Căci corectitudinea interioară primează orice avânt în orice domeniu de afirmațiune, și cei ce luptă pe parapete nu pot fi străini de acest mare adevăr.

Din pulsul Presei din Provincie

„*Solidaritatea*” No. 115 din Carei, sub iscălitura Dluui P. C. Buzescu, publică între altele:

„Când am văzut frumoasa măsură pentru a se despoliticianiza viața publică, am crezut că a sosit vremea dreptății. Ce se întâmplă în realitate? Parazitarea este în creștere. Revocările, chemările, numirile, punerile în disponibilitate, umplu coloanele ziarelor. Par'că ar fi un fel de organizare a unui partid politic”.

„Scopul legii administrative era să înlătore debandada existentă în administrația țării. Rolul ei a fost transformat în năvod politicianist. Răul cel mai mare pe care l'a adus a constatat în faptul că mulți jidani și alți minoritari și-au câștigat stabilitate la stat, călcându-i interesele sale firești. Sentimentele românești sunt foarte mult subminate, acolo unde notarul, primarul, secretarul, sunt jidani sau amestecați cu alți minoritari. Odată cu aceste realități mărturisite mă gândesc la ținuturile care până acum douăzeci de ani fuseseră sub dominație străină. Acolo bisturiul românesc trebuie să vindece bubele electorului”.

„*Legionarii*”, No. 5 din Bazargic sub iscălitura macedonianului Ion C. Coronica sub titlul „*Preliminarii la o nouă colonizare*”, se pune la punct necesitatea salvării românilor din Macedonia.

Cităm: „In momentul de față, este nevoie de o trezire generală a tuturor forțelor pentru atingerea celui mai impérios obiectiv: salvarea neamului nostru prin colonizarea lui în Dobrogea”.

Tăerea rituală

O vizită la Abatorul din Cluj, m'a convins despre cruzimea tăerii rituale a vitelor. Am avut ocazia să asist la o asemenea tăere. Un haham sta nemișcat într'o poziție prescrisă cu un cuțit mare în mână, pe când trei goimi (trei slugi) supune primelelor chinuri nenorocitul animal, care e legat de 3 picioare și trântit la pământ cu gâtul sucit, poziție care, prin ea însăși, constituie o cruzime de nedescris. — Acum vine cruzimea cea mare. Animalul e lovit la gât. Sângele curge în abundență, în timpul ce animalul conservă toate simțurile sale. Suferințele etroce ale animalului sacrificat se remarcă în tremurăturile, în convulsuniile corpului și lăcrămarea ochilor.

Cum poate fi tolerată această cruzime într'un stat creștin, unde este legiferată și sancționată până și protecția animalelor. — Aceasta se explică numai prin faptul că jidănimea, și aici ca în multe alte aspecte, constituie un stat în stat.

Noi trebuie să fim conștienți însă de faptul că oricine e dator să respecte ordinea publică, astfel cum ea e concepută de elementul alcătuitor de stat și, cui nu-i convine această ordine, n'are decât să părăsească teritoriul țării. — Noi însă, prin toleranța acestei stări de lucruri, dăm dovadă de lașitate și de abdicarea noastră delă salvarea celor mai elementare îndatoriri: *ordinea publică și bunele moravuri*, în favorul elementelor cari, prin însăși structura lor, reprezintă dizoluția și cari sunt, prin însăși prezența lor un pericol permanent și acut pentru sănătatea morală a națiunei.

Dacă mulți dintre noi ar vedea cu ochii o tăere rituală, această cruzime nu s'ar mai perinda prin abatoarele orașelor și satelor țării.

E o gravă chestiune asupra căreia vom reveni.

ROMÂNIA EROICĂ

REVISTA PENTRU PROMOVAREA ROMÂNISMULUI

Director:
Ion Colfescu-Delaturda

APARE LUNAR

Redacția și administrația:
Cluj, str. V. Goldiș 18/b
Telefon 14-89

INVIEREA NEAMULUI

Cu numărul acesta împlinim un an de existență. Ar fi să aruncăm o privire retrospectivă asupra activității și greutăților prin cari am trecut. Nu o facem, pentru că momentele solemne trebuie să ne pue înainte viitorul, iar nu trecutul. Acesta trăește în noi, e însăș substanța din care suntem alcătuiți. El fermentează în adâncuri și ne prepară destinul. Momentul solemn al aniversării noastre corespunde cu învierea lui Christos, cu învierea întregii naturi a emisferului nostru și cu evenimente epocale, menite de a transforma radical fața lumii.

În cursul acestei scurte existențe noi am pus probleme capitale. Vom mai pune și altele; alături de vajnicii noștri tovarăși de luptă din tot cuprinsul țării: **sunt multe și grele.** Nouă, într'un moment solemn ca acesta ni se cuvine să ne gândim la **Învierea Neamului**, să punem mai presus de toate problema problemelor, problema însăș, rațiunea de existență a neamului acestuia, viitorul lui și mijloacele de a-l înlăptui: **Afirmățiunea.**

Am spus în altă parte că trebuie să ne înfigem adânc în trecut, pentru că să ne putem proiecta adânc în viitor. Dintre toate neamurile cari ne înconjoară, suntem cei mai vechi, cei mai înfiți în pământul nostru, cei mai originali, în geniul, în substratul spiritual care ne animează. Dela granițele rasei teutonice, dela cele ale slavismului de nord și până la confiniile Italiei și Marea Egee, rasa noastră are drept de stăpânire spirituală ancestrală. Pe tot întinsul acestui vast teritoriu va trebui să trăim și să activăm în

viitor. E teritoriul nostru din punct de vedere spiritual și ne aparține prin drept divin.

Și cu toate acestea nu există popor mare sau mic, dintre cele cari ne înconjoară, mai de aproape sau mai de departe, cari să nu aspire la propriul nostru teritoriu.

Pericolele ne pândesc de mult. Și norii grei prevestitori de furtuni formidabile s'au adunat în continuu la granițele noastre. Iar în interior pericole nu mai puțin presante s'au acumulat din vina acelor cari au cultivat mercantilismul, anarhia morală, dizoluția, moartea spirituală, măcinând puterea de rezistență a națiunii și zădărnindu-i ascensiunea.

Ce au făcut în adevăr în acest timp guvernele țării și clasele noastre conducătoare, polarizate în partidele de guvernământ? S'au nizuît să emasculeze națiunea, să distrugă avânturile tinere, să cultive și să ne lase pradă pericolelor enumerate mai sus. Sunt pericole imense cari ne pasc; sunt balauri cu sute de capete cari amenință să ne devoreze.

Noi trebuie să știm însă, — și în primul rând ceice formează sau polarizează ceea ce se numește opinia publică, spiritul colectiv al națiunii — trebuie să știm, că nu guvernele acestea au condus țara reală, țara vie, țara spirituală. Ele au putut constitui figurile cari s'au agitat la suprafață, ca în teatrul de păpuși. Țara, pe deasupra lor și contra lor, și-a văzut și își vede de drum. Țara a fost și este condusă de spiritualitatea ei, de exponenții acestei spiritualități, de noi toți aceștia, mari și

mici, cari gândim, cari scriem, cari ne agităm, cari acționăm în toate ramurile de activitate ale domeniului public, nu cu inteligența, nu cu obligațiunile impuse din afară, nu cu imitațiunea sterilă a străinilor, ci cu fondul însuș al rasei, moștenit dela strămoși, cu însuș geniul său constructiv, polarizat în cei mai buni fii ai neamului; țara se conduce prin ea însăș, prin spiritualitatea ei. Noi suntem făuritorii României de mâine. Dupăcum tot noi și numai noi, ceice gândim și activăm, suntem depozitarii României de eri și creatorii celei de azi. Noi, și numai noi, suntem răzpunzători de tot ce avem și de tot ce vom avea.

În această calitate noi nu putem propovădui de a sta în mod laș la granițe și de a striga vecinilor antirevizionism, ci trebuie să luptăm pentru a ne purifica și a ne încadra cu curaj în continua devenire a popoarelor, și pentru a ne crea propriul nostru destin. În această calitate, noi ceice ținem un condeiu în mână, sau o situație de conducere sau de educațiune, trebuie să ne dăm seama de greutatea imense ce ne apasă pe umeri, să lucrăm în mod solidar, având o singură țintă: **Afirmațiunea.**

Să aducem acest neam la viață. Să-i creem puternice obiective de viitor. Să-l

dinamizăm, de sus până jos, în toată structura sa. Să-l sculăm din morți, să-l înviem. Ne trebuie o puternică ofensivă în interior și o iresistibilă afirmațiune în afară, să nu ne mai îmbătăm cu antirevizionismul, ci să creem cu curaj: **Liga Afirmațiunii Românești.**

Revizuirea e în ordinea naturală a lucrurilor. Și noi trebuie să ne creem revizuirea noastră. Lumea e într'o continuă prefacere. Nu este decât o realizare incidentală a spiritului creator a tot și a toate. Să urmărim revizuirea noastră și să o ducem cu curaj spre înfăptuire. Să ne dăm seama că un singur tratat de pace ne susține: e propriul nostru spirit creator, propria noastră **Afirmațiune.**

Suntem genii creatoare, — ne vom înfăptui propria noastră revizuire; nu suntem, — vom dispărea în geniul creator al altor popoare, cari vor revizui totul în sensul lor și ne vor desființa ca stat și popor.

Nimic nu e stabil în ordine materială; dar e etern spiritul creator. Și cel ce fermentează, celce e animat și dinamic, nu va pieri în veac. Aceasta trebuie să o știm și să o trăim în orice clipă.

„România Eroică“

Melodii triste

de IONIȚĂ NEAGA

... Cine-a trimis în noaptea asta, să mă chinuiască, șueratul vântului și cântecul ploii?

În ritmul lor, trec clipele, își fac drum prin gândurile mele și vorbesc de-o moarte, de un sfârșit...

... vorbesc așa de tare și așa de ne'nțeleș!...

Tăcerile din mine, au început să plângă și apa visului s'a turburat ca de blestem.

Cine-a blestemat să fie noaptea neagră, când viața ochilor sunt flămânzi de soare și lumină?...

Cântecul trist de-afară s'a'nfrățit cu adâncul din mine și dintr'o cascadă cu suflet și gând, au sărit stropi cu sfânt de lacrimi și mir.

Aripa catifelată a pleoapei, a simțit durerea și amarul lacrimii... și-a învăluit-o cald.

Ochii sunt în umbrele cari vorbesc de plecări... de sfârșit.

În privirea lor, ploaia cerului și-a sufletului, a stins candela cântecelor albe.

E noapte, e vânt, e ploaie și plâng un vis cu mine.

— Unde e facla sufletului meu?

S'a înourat cerul și cad picuri. Plânge! Lacrimile lui sunt suliți ce străpung frunzele și omoară zâmbetele...

Frunzele sângerânde se desprind de crengi, șovăesc în drumul peirii lor și - apoi cad.

... Pe coarda răgușită, în melodia tristă a sufletelor rătăcite, vântul le face 'nmormântarea...

În apus mai tremură o geană de lumină. Pare a fi acolo cărbunii vieții de ieri... de altădată.

Frunzele cad mereu! Se desprind de copaci, cum se desprind visele de suflet!... copaci goi, suflete goale...

În pâlparea agonică a candelii din asfințit, cad picuri de foc.

E mort totul... În suflet a rămas mirosul greu de ars a amintirilor.

A înghețat surășul, privirea rătăcește cu frunzele, și ochii plâng cu cerul.

Lacrimile sunt calde, se rostogolesc în legănarea tristă a frunzelor și cad în tină, în adâncul unde geme viața.

... Unde-o fi seninul, dragostea și primăvara?

GOLGOTA

— Prin moarte la viață —

de I. IONAȘ

In noaptea aceea am privit drept în ochii morții. Totul era pustiu în adâncuri. Din întinericul înfricoșător se desprindea din ce în ce mai clar conturul unui craniu. Incremenită era viața în fiecare celulă. In orbitele lui mari licăreau două lumini. Privind mai bine am văzut deslușit două flăcări ce în chip de șarpe se încolăceau în jurul vieții. Le-am văzut aeeva. Ele erau ochii morții și în ele am privit omenirea întreagă și pe mine însumi.

Iată-mă pe mine în momentul când în mijlocul prietenilor provocam discuții fără nici un sens.

Te-am văzut pe tine atunci când din comoditate ai neglijat o sfântă datorie. N'ai cercetat pe mama ta bolnavă care locuia în celălalt colț al orașului.

L-am văzut pe el că abrutizat, săvârșia zi de zi în chip mecanic slujba sa.

Ne-am plecat spre pământ!

Ne-am văzut înveninați de egoism sugând vlagă din semenii noștri.

V'am văzut pe voi, dragi prieteni, când vanitatea Vă purta deasupra unui vulcan și voi spuneți că liniștea și siguranța domenește în jurul nostru.

I-am văzut, în sfârșit, pe ei, tot în ochii morții, dedați unor dulci reverii, absorbiți de beția stingerii treptate a conștiinței lor.

Ni se părea că ochii noștri se ridică spre cer.

O adâncă durere m'a cuprins. Cu o clipă înainte de a mă fi prăbușit în brațele ghimpoase ale desnădejdiei, urechea mea a deslușit cuvântul: **ridică-te și vezi!**

In acel moment am văzut un SOARE care începu să se ridice tot mai mult pe cer, trimițând lumină în întunerec. Din EL s'a desprins o rază puternică care a coborât din jertfă pe fruntea morții. Pe craniul înfricoșător s'a ridicat drept spre cer semnul crucii.

In acel moment lumina crucii a aruncat de două ori o umbră în întunerec. Pe cele două tâmpile în semn de moarte apărură alte două cruci.

Și a fost al nouălea ceas, când pe dealul căpățânii pe craniul pământului, pe GOLGOTA, viața a biruit cele două înfățișeri al morții.

Deatunci răsună în lume cuvintele apostolului Pavel:

**„Nebun ce ești, ceea ce tu sa-
meni nu înviază, dacă nu moare
mai întâi“!**

Liga Afirmațiunei Românești

Să fim fermentatori și dinamici. Noi, ceice ținem un condeiu în mână, cași ceilalți fii ai țării, nu ne aparținem. Aparținem neamului și patriei și nu patriei în hotarele ei actuale, ci **Patriei Spirituale**, acelei Patrii pe care strămoșii noștri au creat-o spiritualicește și care se întinde de la granițele Germaniei de azi până la Marea Egee și de la confiniile Italiei, până în inima Rusiei. E Patria în care va activa geniul nostru creator, dacă vom ști să ne creem cu tărie dreptul, să ne afirmăm și să ne făurim destinul.

Acum de Sf. Inviere, trebuie să ne reculegem noi Românii și să ne gândim temeinic la viitorul ce trebuie să ne înfăptuim și la mijloacele de realizare; nu la forme, nu la vorbe, ci la fapte; nu la camuflări, ci la prefaceri adânci în întreaga noastră înfățișare, în întregul nostru fel de a ne afirma ca indivizi și ca viață colectivă națională; la astfel de prefaceri în structura noastră intimă, în ideologia noastră de toate zilele, cari să determine afirmațiunea geniului nostru constructiv în concertul popoarelor, fermentațiunea creatoare care să stavilească valorile de creațiune străină și să ne desemneze, în conștiința noastră proprie în conștiința altora, ca stăpâni spirituali ai teritoriilor ce ne aparțin.

Este în atribuția educatorilor, scriitorilor și ziariștilor de a organiza această mare luptă de salvare publică. Nici unul să nu lucreze izolat și pe cont propriu. Să ne împărțim rolurile: în artă, în literatură, în muzică, cași în magistratură și în administrația publică, cași în industrie și comerț și la coarnezle plugului, pretutindeni nu suntem ai noștri, ci, ai țării și ai neamului. Pentru el trebuie să trăim și pe altarul lui trebuie să ne sacrificăm. Acesta e spiritul noiei constituții, a noiei alcătuirii de stat. Anarhia din viața publică trebuie aruncată peste bord. Și ceace facem noi izolat și fără sistem, este anarhie și risipă de energii prețioase de spiritualitate creatoare, pe care nu suntem în drept să o zădărnici și pe care trebuie să o dăruim cu **sistem**, Patriei și Neamului.

Organizațiile pe interese individuale și de clasă au murit. Să ne unim cu toții și să constituim unca asociație, asociația asociațiilor, asociația care să stea la baza tuturor, la baza

guvernelor țării, la baza oricărei activități, care are menirea de a spiritualiza și dinamiza întregul neam: **Liga Afirmațiunei Românești**.

Noua constituție cere organizarea energiilor creatoare ale țării. Să ne conformăm și noi acestei cerințe supreme. Să ne strângem rândurile, să ne unim, să ne adunăm, nu pentru interese individuale, sau de clasă, ci pentru a organiza lupta cea mare pentru dinamizarea, pentru spiritualizarea acestei țări; pentru a organiza și a duce cu succes războiul contra parazitismului, contra mercantilizmului, contra necinstei, contra sărăciei, contra anarhiei morale care ne bântue de sus până jos, pentru scoaterea din adâncuri și punerea în valoare a comorilor spirituale și materiale ale acestui pământ și ale acestui neam.

Gândurile de mai sus mijesc sub o formă sau alta în cei mai buni fii ai neamului. Noi cei ce ținem un condei în mână, cei ce facem educațiunea, sau exercităm un crâmpei de suveranitate națională, noi cei dintâi trebuie să trăim aceste idealuri și să devenim șampionii lor. Atleți ne trebuiesc pe câmpul sporturilor, dar mai mari și mai voinici atleți ne trebuiesc pe câmpul *Afirmațiunei Spirituale*.

De aceea, noi cei dintâi, trebuie să ne mobilizăm și să creem: **Liga Afirmațiunei Românești**. Se va forma o ligă nouă, sau se va transforma și regenera cu nou sânge creator, *Liga antirevizionistă*; fie una, fie alta, ideea de bază este: să se creeze vehicolul prin care să ajungem la regenerarea totală a animei naționale, la mobilizarea și la aruncarea ei în marele război spiritual ce vom declanșa pentru făurirea destinului nostru, alături și în concordanță cu războiul ce-l poartă *Marile Națiuni* făuritoare de *Istorie*.

Să ne intrunim într'o organizație stabilă noi toți cei ce trăim pentru regenerarea neamului. Să ne adunăm din când în când. Să stabilim programul unic de luptă. Să ne împărțim rolurile pe tot cuprinsul țării. Și să pornim la război ca un singur om.

Iată, după părerea mea, care ar fi programul de înfăptuiri pregătitoare de prim moment:

1. Dinamizarea națiunei prin înlăturarea tuturor elementelor *parazitare sau nefermenta-*

toare dela conducerea treburilor publice și, ca o consecință, sanctificarea muncii productive în toate ramurile de activitate ;

2. Crearea obiectivelor de luptă printr'o educație care să determine în anime, în fiecare celulă vie, în fiecare individ, apariția **necesității de înfăptuire**, de înstăpânire reală pe teritoriile ce ne aparțin spiritualicește ; trezirea, chemarea la viață a animei colective a neamului ;

3. Reîncreștinarea neamului, prin reîncreștinarea în primul rând a reprezentanților clerului, cari se complac în forme, pierzând fondul; în cari nu mai trăesc carnea și sângele Domnului, ceea ce constituie un imens pericol pentru sănătatea morală a acestui neam și fără de care operă nu putem pași la făurirea destinelor lui de înfăptuire în ordine spirituală.

4. Purificarea organismului social, prin eliminarea tuturor elementelor corupătoare, streine de sufletul lui, a elementelor eterogene, cari s'au infipt nechemate în sufletul nostru și cari au împânzit întreaga țară, și înlocuirea lor prin români de sânge.

5. Asimilarea tuturor elementelor streine, dar asimilabile fără pericol de corupere, și încorporarea lor în anima colectivă a neamului.

6. Aducerea în țară și colonizarea lor în condițiuni cari să fie la înălțimea demnității și intereselor supreme naționale, a tuturor românilor de peste granițe cari nu se pot desvolta

în țara lor, cari sunt supuși desnaționalizării și cari nu pot fi încorporați în termen util Patriei.

7. Crearea armatelor de ocupațiune a industriei și comerțului.

8. Mobilizarea muncii naționale pentru a crea valori în toate domeniile de *afirmațiune* ;

9. Intensificarea și canalizarea propagandei spirituale pe tot teritoriul național pentru a determina atmosfera prielnică **Marilor Înfațturi de Viitor** ;

10. Crearea mijloacelor de circulațiune spirituală, pentruca spiritul creator să pue stăpânire pe cele mai ascunse cătune, cași pe cele mai mari metropole înecate în parazitism și mercantilism ;

11. Mobilizarea de urgență a muncii naționale, pentru a împânzi țara cu o rețea de drumuri asfaltate, până pe vârful munților, drumurile fiind pentru națiune arterele de pulsațiune a sângelui.

12. Fortificarea spirituală și materială a întregului teritoriu național pentru a face din el un bastion inexpugnabil, având de bază Carpații și Munții Apuseni, și o bază formidabilă de acțiune pentru afirmarea în afară.

Toți Români treziți la viață, educatorii, conducătorii și confrății noștri de pretutindeni și, în primul rând, cei din capitala țării au cuvântul.

ION COLFESCU-DELATURDA.

Școala Eroică

de ALEXANDRINA GR. CANTACUZINO

„N'am venit să aduc pacea, ci sabia. Foc am venit să arunc pe pământ“

Omenirea a intrat într'o prefacere, într'un adevărat cutremur care nu cruță pe nimeni.

Alcătuiri sociale, organizații de stat, țări întregi se prăbușesc sub ochii noștri încremeniți. Doctrine, ideologii, adevăruri cari ani au fost chei de boltă ale evoluției popoarelor spre mai bine, se năruesc sub vânturile nouilor concepții, ce stăpânesc mai ales sufletul tineretului.

Ce vor acești tineri frământați din copilăria lor atât de tragică, care o fost legănată cu zângănitul armelor, cu bubuitul tunurilor ? Ei sunt

mânați pretutindeni mai mult ca generațiile premergătoare de dorul mării Patriei ; ei sunt făuriți în vremurile de intoleranță ale războiului și simt pulsând în dânșii voința aspră ce cu spada își croiește drumul în mijlocul tuturor greutăților. Toți, Italiani, Germani, Jugoslavi, Bulgari, Spanioli, Francezi, Români, cu o îndârjire fără pereche, se aruncă în vârtoarea luptelor, cu o pasiune de distrugere a lumii vechi, ce îngrozește.

Este o generație care ar trebui diriguată moralicește, ferecând-o în disciplinele religioase deoparte și pregătind-o pentru marile jertfe prin **Școala Eroică**, astfel că în loc să fie

forțe de ură și distrugere, să fie misionarii Patriei, cari în toate direcțiile să n'aibă decât un scop: înălțarea Patriei prin munca slujitorilor săi, fii supuși ai marilor comandamente de spiritualitate, cari să așeze neamul pe temeiul puternic al unei conștiințe colective, chemată a da sufletului românesc o putere nebănuită prin unitatea ce ar desăvârși.

Școala Eroică să fie propovăduită și înființată în toate colțurile țării cu învățători pătrunși de ideea că eroismul nu este o exteriorizare potrivită numai vremurilor de bătălii, ci că el este imperativul secolelor de renaștere, când spiritul trebuie să înlăture materia, când jertfirea de sine este singura poruncă de scăpare, când o națiune trebuie în fața lumii întregi

să-și valorifice toate comorile etnice ce singure o pot menține în războiul de întâietate al neamurilor.

Școala Eroică ne trebuie ca să transforme eul nostru și să facă din fiecare slăbănog o cetate de îndârjită voință, de avânt și biruință veșnică ce încununează întotdeauna asemenea manifestații de întărire de sine și de iubire nemărginită a colectivității și a pământului din care ea a eșit.

Școala Eroică în slujba unui naționalism curat va da Dregătorilor unelte binecuvântate de apărare a integrității noastre morale, religioasă, națională și teritorială.

Traiască Școala Eroică în serviciul României de azi, de mâine, de totdeauna!

La răscruci de drumuri

de ION COLFESCU-DELATURDA

Problema care urmează să se rezolve astăzi nu este aceea, dacă trebuie să mergem cu Mica Înțelegere, cu Franța și cu Anglia, ci problema este dacă aceste țări mai reprezintă principiile cari ne-au dat existența de stat și întregirea noastră națională, dacă principiile cari stau azi la baza dezvoltării popoarelor aliate cu noi pot sta mai departe și la baza dezvoltării noastre viitoare și dacă nu cumva aceste principii, astfel cum au rămas în ființă în lumea aliaților și la noi, reprezintă azi un pericol care poate implica dispariția noastră ca stat și popor?

Noi am dobândit existența în virtutea moștenirii noastre spirituale ancestrale, ajutată de rivalii puternicilor timpului, și de principii cari cereau liberarea și punerea în valoare a popoarelor.

Existau în trecut imperiile de pradă, cari ne înconjurau din toate părțile. Liberarea și dezvoltarea noastră ca popor a trebuit să se facă în virtutea ideilor de democrație și de libertate cari au tășnit din Revoluția Franceză, au invadat Continentul și au radiat pe tot Globul. Războaiele lui Napoleon s'au sfârșit prin căderea lui și prin triumful aparent al ideilor adverse, cultivate de acele imperii. Dar dacă războaiele în ordin fizic s'au terminat prin căderea lui, războiul totuși a continuat în ordine spirituală. Sămânța aruncată de armatele franceze ale revoluției dela începutul secolului trecut au rodit, au subminat pe adversar și au dus la războiul cel mare, rezultatul căruia ne-a dat definitiv câștig de cauză.

Astăzi se spune: democrația te-a salvat; democrația te-a creat; cu democrația trebuie să mergi. E

singura ta garanție de existență. Se uită însă că, după război, au intervenit schimbări radicale, cari pot deplasa complet punctele noastre de razim. Este adevărat că democrația stă la baza actului nostru de naștere. Dar tot atât de adevărat este că democrația care ne-a dat nouă posibilitatea de existență și de dezvoltare nu este un scop, ci un mijloc, un vehicol care să puie în valoare energiile naționale de pretutindeni, să le închege și să le unifice în unități puternice de luptă și de afirmare.

Democrația, în aspectul pe care l-a dobândit după război, implică moralizare, creștinism, naționalism, muncă creatoare, ordine, disciplină, spiritualizare, eroism și unificarea popoarelor în același înalt ideal de solidaritate universală, care să iese din solidaritatea internă, din consolidarea, purificarea și punerea în valoare ca spiritualitate creatoare a fiecărei națiuni în parte.

Aceasta este steaua călăuzitoare. În acest semn se dezvoltă societățile și popoarele după război. Situația este radical schimbată. Italia a realizat democrația integrală. Germania nu mai este aceea de dinainte de război și nici învinsa de mai târziu. Căderea ei dela 1918 a însemnat învierea ei dela 1935. Infrângerea dela 1918 a fost adevărata victorie a Germaniei. Situația fiind complet schimbată, cu Germania de azi nu se mai poate lucra cași cu Germania dela 1914—18. La acest tablou adăugați faptul că avem în coaste deasemenea o altă Rusie decât aceea pe care o aveam pe vremea când am intrat în război. Rusia de astăzi, deși este democrată la

extrem, bolșevismul implicând ultimul aspect al democrației, antebelice, ne stă în coaste ca un dușman care este periculos chiar și numai prin prezența sau contactul lui.

Aceasta fiind starea de lucruri, se pune întrebarea: mai reprezintă astăzi aliații noștri de ieri, în starea în care se găsesc pentru moment, principiile cari stau la baza existenței noastre și a garanțiilor noastre pentru viitor, sau aceste principii s'au deplasat și se găsesc astăzi în afara teritoriilor lor?

Eu nu confund forma cu fondul. Spiritul universal poate îmbrăca diferite haine și apărea sub diferite forme, pentru a-și ajunge scopul. Democrația, așa cum s'a prezentat până acuma, a fost și ea o haină ca oricare alta. A putut fi necesară și astăzi poate fi periculoasă. Noi nu trebuie să mergem după aspecte exterioare, ci să căutăm fondul spiritual, care poate îmbrăca orice haină și cu care trebuie să ne identificăm, dacă nu vrem să ne periclitați existența și dacă vrem să ne garantăm viitorul.

Democrația antebelică a urmărit în adevăr liberarea și punerea în valoare a popoarelor. Dar a urmărit acest scop față de imperiile de pradă cari întruchipau scopuri diametral opuse, acelea de a aservi popoarele unor coterii parazitare. Ce-am zice dacă am constata că aceste coterii parazitare nu se mai găsesc astăzi acolo unde le găsim altădată, ci că se găsesc, sub altă formă, camuflate sau nu, la cei de peste Nistru și în parte la noi, la aliații noștri de ieri și de azi!

La situație nouă, se impune o nouă orientare. Aceasta este elementar, dacă nu suntem sclavii formei, ai aparențelor înșelătoare.

Deaceia, cu drept cuvânt ne putem pune întrebarea, dacă a merge azi, fără discernământ, cu Franța și cu Anglia, cu Mica Înțelegere, cu Înțelegerea Balcanică, toate afiliate lor, însemnează a merge contra principiilor cari stau la baza certificatului nostru de naștere, sau dacă nu cumva aceasta ar însemna a merge la moarte sigură. Numai cine este orb nu vede și nu înțelege acest lucru.

Simțul profund al poporului nu se înșală însă astăzi, după cum nu s'a înșelat nici cu douăzeci de ani în urmă, când am intrat în războiu. Astăzi simțul profund al poporului, al cărui geniu se polarizează în conducătorii ieșiți din rărunchii lui, scoate în evidență Italia și Germania, nu pentru că aceste țări ar cultiva idei antidemocratice, ci pentru că ele polarizează azi, oricari ar fi aparențele contrare, principiile și ideologia, cari au stat la baza nașterii și dezvoltării noastre ca stat și popor.

Înainte de războiu democrația, libertatea, fraternitatea și egalitatea, ieșite din revoluția franceză,

nu-și găsiseră încă întreaga lor polarizare. Erau îmbăcșite cu exploatarea celor de sus, cu aservirea celor de jos, cu materialismul și anarhia morală cari ne-au dus la exploatarea și punerea în valoare a tuturor scăderilor omenești, ale masselor de pretutindeni.

E de ajuns să amintim că democrația aceasta învăluia interesele dizolvante judaice cari s'au polarizat în bolșevism. Această polarizare a înlesnit o primă diferențiere: naționalism și bolșevism. Iar naționalismul, prin eliminarea materialismului, a satanismului judaic, a dus la adevăratul aspect al democrației: *la ridicarea și punerea în valoare a maselor, prin spiritualizare, prin moralizare, prin înlăturarea oricărei idei de exploatare, prin deplasarea centrului vieții, din materialism, în sacrificiu și eroism.*

Democrația antebelică ajunsese a pompa din adâncuri și a governa, nu prin calitățile, prin energiile spirituale, prin puterea de gândire și de înfăptuire ale maselor celor largi ale popoarelor, ci prin exploatarea vițiilor, prin polarizarea scăderilor și în consecință prin paralizarea energiilor creatoare ale genului popular de pretutindeni, în profitul claselor conducătoare, cari trăiau, mai mult sau mai puțin, după regiuni și după gradul de cultură, în parazitism, constatarea aceasta fiind pe deplin verificată și sub aspectul vieții internaționale.

Liberarea democrației de aceste *lesturi* trebuia să fie opera viitorului. Pentru ca să rămăie utilă, ea trebuia să se prefacă radical, să ia altă haină, altă înfățișare. Victoria însăș, însă, a întărit-o în formele ei vechi, a anchilosat-o, în țările victorioase; și a transformat-o, a purificat-o a transfigurat-o, i-a dat adevăratul aspect de polarizare ultimă, în unele din țările apusene și în primul rând în Italia latină.

Să nu ne lăsăm deci seduși de aparențe înșelătoare. Democrația, în ultima analiză, înseamnă punerea în valoare, redeșteptarea și punerea în funcțiune a tuturor energiilor poporului, moralizarea și spiritualizarea lui, desiudaizarea, desmaterializarea societăților omenești, înlăturarea satanismului și înlocuirea lui cu spiritul creator, cu morala creștină în special.

Nu importă formele pe cari le îmbracă conducerea de stat, pentru a ajunge la acest rezultat. Adevărata democrație nu este acolo unde se exploatează om pe om, clasă pe clasă, popor pe popor, ci acolo unde toți oamenii, fără deosebire de clasă, toate popoarele, fără deosebire, se pun în valoare, se spiritualizează, se moralizează în întreaga lor ființă și, cu puteri unite, conlucrează în armonie la progresul general al omenirii. Dacă, la aceste rezultate se ajunge cu conducerile de stat totalitare, ca cele din Italia și Germania, Portugalia, atunci

aceste forme de stat trebuie să spunem că sunt preferabile oricăror „democrații” la adăpostul cărora trăesc toate slăbiciunile omenesti, se dezvoltă materialismul, in justiția, desordinea și anarhia morală, și lucrează nestingheriți germenii de disoluție și de moarte.

* * *

Cred că aceste considerațiuni ne-au lămurit cu privire la poziția noastră față de actuala configurațiune europeană și mondială.

Dar mai sunt și alte considerațiuni de luat în seamă.

Cine este dispus să meargă la moarte sigură, pe bază de aspecte și de considerațiuni perimate! Înainte de războiu am putut scrie: *In hoc sino vinces* cu privire la idealurile urmărite de Puterile Antantei. Astăzi suntem obligați a ne pune întrebarea: nu cumva semnul victoriei a trecut baricada? Nu cumva cine rămâne dincoace se logodește cu moartea?

Se spune că puterile totalitare sunt revizioniste, că Italia și Germania urmăresc distrugerea tratatelor de pace.

Cel viu, celce trăește cu adevărat poate răspunde: *numai morții sunt antirevizioniști*. Cei ce ies din materialism și pătrund în acțiunea veșnic vie și creatoare a Spiritului Universal își dau seama că este o nebunie a se striga antirevizionism. Societățile omenesti nu se anchilozează. Ar fi moartea. Totul este în continuă transformare. Este viața care cere moartea pentru a aduce viața.

Un stat și un popor are sau nu are dreptul la viață? Aici este chestiunea. Și dreptul la viață iese din rărunchiul lui, din puterea lui de afirmațiune, nu din protecția sau voința altora. Acesta este stadiul de dezvoltare în care ne găsim, în care se găsesc popoarele lumii, astăzi. Afirmă-te. Trăește intensiv. Pune în valoare toate energiile naționale. Scoate din adâncuri toate bogățiile spirituale ale neamului și toate bogățiile solului tău. Și nici puterile iadului nu te vor putea clinti din loc.

Continuă să dormi. Lasă geniul poporului în amortire. Cultivă o clasă parazită la suprafață și lasă anarhia morală să bântuie de sus până jos, și nu va fi putere în lume care să te scape de prăpăd și de moarte.

Mântuirea este în noi, ori cu cine ne-am alia, ori cu cine am merge. Dar nu putem merge cu aceia cari cultivă în sânul lor germenii destructive cari îi vor duce la moarte sigură, pentru că aceasta ar însemna să pierim și noi alături de ei. Noi trebuie să facem un singur trup și un singur suflet cu aceia cari reprezintă viața, viitorul, creațiunea, spiritualizarea, dinamismul; cu cei cari creează istoria și domină evenimentele epocii în care trăim.

Revizuirea este în ordinea imanentă a lucrurilor. Este însăși viața. Dar revizuirea o fac cei ce creează istoria, nu aceia cărora li se impune din afară. Să creem și noi istoria și revizuirea va fi cu noi. Nu există altă posibilitate. De aceea trebuie să mergem și să fim solidari cu cei ce urmăresc revizuirea, adică viața, continua devenire a omenirii și să evoluăm și noi în ordinea imanentă a lucrurilor, nu cum ne vor impune alții, ci cum ne vom crea noi soarta.

Să avem curajul de a ne arunca în vârtoare. Dintre cele două entități cari determină devenirea, moartea și viața, să alegem moartea, suferința, sacrificiul, riscul, lupta, războiul, spiritualizarea, creațiunea, onoarea și demnitatea legate de ele, pentru a putea dobândi viața. Să nu ne alegem beneficiul, comoditatea, alianțele factice, negativismul, stagnarea. Să avem curajul de a trece prin moarte la viață.

Numai popoarele de felul acesta făuresc istoria. Și numai astfel de popoare au dreptul la viață.

Pentru mamele române de Învierea Domnului

Dna Alex. Cantacuzino, distinsa noastră nouă colaboratoare ne propune **Scoala Eroică**. Noi propunem Liga Afirmațiunii Românești. E acelaș lucru în fond. **Întâlnirea pe teren** are însă o adâncă semnificare. Dna Cantacuzino polarizează dinamismul, puterea de înfăptuire a femeii române, a mamei, a soției, a fiicei. **Întâlnirea noastră pe teren** înseamnă că femeia română, azi ca întotdeauna, e elături de bărbat, când e vorba de **Marile Înfăptuiri**, că în marile războaie ce se declanșază în ordine spirituală, mamele, soțiile, fiicele noastre sunt prezente.

E o mare victorie. Căci statul nu este teritoriul și nici oamenii cari îl compun, ci **spiritul care-l animează**.

Copilul nu trebuie îmbrobodit numai cu grija fizică, ci trebuie învăluit în **inaltele preocupări spirituale**, cari îi vor face substratul vieții.

După ce a fost născut fizicește, copilul trebuie creat **spiritualicește**, rezultat la care se poate ajunge numai prin **femea spiritualizată, liberă, dotată cu puterea creatoare, neîntinată, pură, străină de josniciile vieții**.

Lumea curge veșnic, transformându-se în ordine fizică și în ordine spirituală. Și se transformă, nu în ceice se duc, ci în cei ce vin. Astfel eșim din lumea pierzării și trecem în lumea creațiunii. De aceea toată fericirea femeii, tot viitorul umanității, stă în **curățenia, în castitatea cu care femeia trece prin viață, prin lumea formelor**. — Numai la altarul curățeniei feminine se crează tot ce e bun pe planetă.

Dacă vrem să știm cine este și ce poate un bărbat n'avem decât să ne întrebăm **cine este mama lui!**

Scoala Eroică prin sufletul femeii, pusă înainte de marea noastră animatoare, Dna Alex. Cantacuzino, să fie preocuparea de căpetenie, meditația adâncă, a femeii române de **Învierea Domnului**.

I. C. D.

Nouii iluzii revizioniste

(După realizarea „Anschluss“-ului)

de GEORGE SOFRONIE

Profesor la Universitatea din Cluj

Apropiatele întâmplări din Europa Centrală, — regiune ce este *politicește* Europa însăși, atât de întinse apar urmările faptelor petrecute acolo, — sunt de natură să producă o nouă reaccentuare a neîntemeietelor revendicări revizioniste, și ca firească consecință, să ridice iarăș obstacole, în calea discutatei și folositoarei apropieri, dintre Ungaria și Mica Înțelegere.

A fost deajuns într'adevăr, ca Premierul britanic să formuleze punctul său de vedere asupra „faptului împlinit“ al „Anschluss“-ului, ceea ce *în drept*, prin modalitățile i de înfăptuire, înseamnă o nouă încălcare a unui text *fundamental* din noua Chartă internațională, — pentru că Președintele grupului parlamentarilor englezi, filo-maghiari, Robert Gower, vorbind reprezentantului din Londra al ziarului „Pesti Hirlap“ să precizeze că „discursul D-lui Chamberlain este de cea mai mare importanță din punct de vedere *unguresc* și pe noi ne-a satisfăcut în chip deplin. Grupul parlamentarilor filo-maghiari va face tot posibilul, ca revizuirea tratatului dela Trianon să fie pusă cât mai repede în discuție. Nădăjduesc că ziua aceasta nu mai este departe“. Acest grup va milita pentru convocarea unei Conferințe a Bazinului Dunărean, la care să se pună întreaga problemă revizionistă, în sensul concepției maghiare pe de o parte, iar pe de alta, însușindu-și propunerea deputatului Arthur Henderson, fiul fostului ministru de externe al Angliei, va activa pentru aplicațiunea, prin Societatea Națiunilor, a art. 19 din Pact, în toate acele cazuri, ce ar fi de natură să ducă altfel, la întâmplări neașteptate în Centrul Europei, precum a fost „Anschluss“-ul. Căci pentru amicii din Anglia ai revizionismului maghiar, — care după părerea D-lui Tibor Eckhardt, de curând formulată, „încă în acest an, se va realiza într'o măsură oarecare“, — numai sub aspectul său *teritorial* ar trebui înțeleasă acea declarație a premierului britanic, că „a sosit timpul, să se facă posibil, în raporturile dintre diferitele State, fie că ele se bazează pe Tratatate, fie pe altfel de angajamente, să poată fi revizuite, dacă această revizuire ar fi necesară“. Și cum la baza ordi-

nei teritoriale de astăzi, se găsește binefăcătorul principiu al naționalităților, al cărui corolar este dreptul de auto-determinare a popoarelor, ne-a fost dat să auzim, prin cuvântul scriitorului Herczeg Ferencz, apărut de curând într'un număr al aceluiaș ziar „Pesti Hirlap“, dorința Ligii revizioniste maghiare, al cărui președinte el este, de a pretinde organizarea unui *plebescit*, în toate teritoriile Statelor *succesorale*, ce ar fi aparținut odinioară Ungariei, asupra chestiunii de a se ști, dacă populațiile respective nu ar dori revenirea lor în cadrele Statului maghiar.

* * *

Suntem astfel în fața unui nou abuz ce se face cu această noțiune de *plebescit*, privit ca un instrument de desprindere a voinței colective, — dar care nu este nici decum un instrument ideal și mai ales nu în toate împrejurările, și care în cazul de față nu mai reprezintă desigur o noutate, ci reactualizarea doar a unei idei, asupra căreia insistase, spre a promova încă desorientarea generală, Delegația maghiară la Conferința Păcii. E aceeaș idee pe care în ultimii ani, Conte Bethlen în conferințele-i revizioniste încerca să o pună în valoare pentru Transilvania *românească*. Ori nu este îndoială, pentru nepărtinitorul cronicar al evenimentelor internaționale ale zilei, că presa maghiară cade într'o nouă greșală, când crede că aceste evenimente ar duce hotărât, spre o revizuire a actualelor granițe. Și o spune fățiș — speranțele ei se îndreaptă deocamdată către Cehoslovacia. Căci aceste evenimente vor avea mai repede drept rezultat, o mobilizare a conștiinței naționale, înlăuntrul fruntariilor Statelor Succesorale, înspre unitatea de gândire, de acțiune și de organizare, apropiindu-și exemplul însuș al acestei lumi germanice, pornită pe calea de a duce la maximum, *unitarismul bismarkian*. După cum în ordinea externă, o altă urmare nu va putea fi, decât apropierea și conlucrarea mai strânsă între statele continentale ce au de conservat un statut teritorial și politic, izvorât din aplicațiunea acestui drept de autodeterminare a popoarelor. Mai ales că, Anglia susținătoare a

formulei *păcii indivizibile*, dar în ezitare în fața unor noi angajamente ce ar depăși pe acele ale Pactului genevez, părănd să ignoreze astfel că și un viitor războiu european, tot *indivizibil* va fi, deșteaptă națiunile europene spre solidaritatea în apărare, spre organizarea la maximum a propriei apărări, care trebuie să urmeze. Căci, spre a infirma argumentele invocate, în noua ofensivă revizionistă, statutul teritorial și politic al Europei, apare în măsura în care el interesează Statele *sucesorale* ca *irevizuibile*, tocmai pentru că el corespunde *voinței colective* a națiunilor, odinioară oprimate. Voința obștească nu a fost desigur desprinsă, printr'un plebiscit la o zi fixă, precum cereau unii interesați în 1919, și precum ar voi-o verificată astăzi, fără vreun temeiu serios, revizionistii; ci printr'un instrument cu mult mai desăvârșit, de o sporită valoare juridică și morală, care elimină orice abilitate administrativă, *plebiscitul de toate zilele*, pe care-l constituie, — precum atât de impresionant ne-o spune prof. Henri Hauser, — „...Manifestările multiple, reacțiunile quasi-instinctive ale sufletului popular, rezistențele sale, simpatiile sale, atașamentul de simbolurile sale, de limba, de religia sa, totdeauna de amintirile sale”. Acest *plebiscit de toate zilele* este baza celor mai numeroase clauze teritoriale din ultimile Tratatate de Pace. El este la baza, în ce ne privește, a României întregite. Căci nu există manifestare conștientă, din trecutul nostru istoric, mai îndepărtat sau mai apropiat, care să nu fi tins, spre unitatea națională. Dar în Transilvania *românească*, spre care nu încetează a se îndrepta aspirațiile revizioniste, a fost ceva mai mult: un plebiscit *spontan*, neprescris în vreun act internațional, a venit să desăvârșească comandamentele aceluși plebiscit de toate zilele, ale cărui date erau cunoscute Conferinței de Pace însăși. Căci ce altceva a fost, istorica Adunare Națională dela Alba-Iulia, din 1 Dec. 1918, decât un organ de desprindere neîndoielnică a voinței obștești a Românilor, organ *reprezentativ*, prin cei 1228 de delegați ai săi, și *spontan plebiscitar*? Deaceea, dacă în genere formula unui plebiscit, pentru orice teritoriu vizat de acțiunea revizionistă este nefirească, astăzi, când transferurile de suveranitate, au primit un caracter definitiv, pentru orice teritoriu românesc, pentru Transilvania cu o populație *românească* de 58% față de 24% secui și unguri, simpla imagine a acestei idei apare ca o erezie juridică inter-

națională, ca o ignorare a tuturor factorilor și realităților ce stau la baza statutului nostru teritorial și politic. Căci cum atât de hotărât afirma Președintele Millerand în Scrisoarea-i de trimitere a Tratatului dela Trianon (datată 6 Maiu, 1920) „...*voința popoarelor* s'a exprimat în zilele de Octombrie și Noembrie 1918, când Dubla Monarhie s'a năruit, și când populațiunile de mult timp oprimate, s'au unit cu frații lor, italieni, români, jugoslavi sau cehoslovaci. Evenimentele ce s'au produs dela această epocă, constituiesc tot atâtea mărturii noi despre sentimentele naționalităților, pe vremuri subjugate sub coroana Sfântului Ștefan”. Suntem astfel doar în fața unor noi iluzii revizioniste, cari și-ar dori subordonate ultimele evenimente internaționale, pentru ca din ele să nască pe viitor noi transformări teritoriale, din cari până la capăt să reinvie acele anahronice formațiuni politice, răsturnate odinioară prin explozia internă a naționalităților oprimate. Și ce este paradoxal, acești iluzionisti invoacă întru susținerea șubredei lor teze, argumentul *voinței colective*, pe care ar voi-o verificată printr'o nouă procedură plebiscitară, ignorând că acest factor, ce legitimează în drept remanierele teritoriale, s'a pronunțat contra lor, în chip definitiv și irevocabil, la sfârșitul războiului „naționalităților”, și că pe el doar, au fost construite nouile State *naționale*.

Cuvinte de aur

Creațiunea spirituală, în principiu, cuprinde viața creațiune fizică. Deaceea principiile cari au prezidat la unirea spirituală dintre sexe sunt determinante pentru felul progenerării.

Iubirea face substratul oricărei opere de creațiune. Fără iubire nu ne putem mișca. Iubirea trebuie să fie substratul fiecăruia dintre noi. Toate soluțiile creatoare din viața popoarelor, toate soluțiile ce dăm chestiunilor sociale, sunt determinate de principiul invizibil al iubirei.

Însă iubirea viază în primul rând în sanctuarul căsătoriei. De acolo trebuie să pornească, și să radieze în întreg organismul social. Unirea sexelor, în general, e, pentru ființa om, prototipul iubirei, a puterii creatoare.

I. C. D.

Aportul evreilor în literatura română

de M. MOLDOVANU-DELAMUREȘ

Fiecare popor își are structura sa psiho-fizică distinctă, prin care se deosebește de celelalte popoare. Structura fizică se poate observa mai puțin; cea psihică mai mult și mai bine. Pe aceasta din urmă o desprindem, cu relativă ușurință, din: literatură, artă (pictură, sculptură, muzică) știință, morală, etc., pe cari mințile geniale, ieșite din sânul poporului respectiv — le-au creat. Cu cât aceste creații spirituale sunt mai originale — adică au un colorit specific, care stăruie în toate creațiile respectivului popor, pe care nu-l întâlnim la alte popoare, cu atât acel popor se deosebește mai mult de celelalte; se ridică de-asupra acestora ca un far, în larg de mare, după a cărui lumină își îndrumază pașii și celelalte popoare.

Un popor rămâne în istorie prin creațiile sale spirituale, prin cultura sa.

Popoarele cari n'au creat ceva temeinic; popoarele din sânul cărora n'au țâșnit lumini cari să lumineze peste veac; popoarele cari n'au dat naștere la indivizi cari să încalce picurile înalte ale gândirii umane — odată cu dispariția lor fizică — dispar pentru totdeauna și complet din istorie. În schimb acele cari au creat „civilizații” și „culturi” proprii vor trăi cât va trăi și omenirea. Astfel de popoare — cari fizicește au dispărut de mult, dar spiritualicește trăesc și vor trăi — sunt și vechii elini și romanii. Creațiile spirituale ale acestor popoare au rămas ca o dâră de lumină în noaptea timpului, lumină după care și-au îndreptat și-si îndreaptă încă pașii celelalte popoare.

Să privim și să cercetăm, din acest punct de vedere, poporul românesc. Să vedem a creat el o civilizație și o cultură proprie? Intr'adevăr, are el creații spirituale cari să-l facă să rămână în istorie, dacă s'ar întâmpla, printr'o catastrofă socială neașteptată, să dispară fizicește în acest moment al existenței sale? A contribuit el cu ceva la îmbogățirea patrimoniului spiritual al omenirii?

Da și nu! Răspunsul acesta dubios nu trebuie să ne sperie, nici să ne descurajeze. Această îndoială își are motivele, argumentele sale. Ea nu izvorește dintr'o slăbiciune sau incapacitate a poporului român, ci din împrejurări istorice vitrege, mai presus de puterile sale. Aici și-a spus cuvântul Destinul. Înceștarea poporului român cu Destinul a fost năprasnică și a ținut o mie de ani. Din această

înceștare am ieșit mai tari, mai mulți, mai însetați de muncă creatoare.

Înceștarea de care vorbesc l-a împiedicat a crea... Cu toate acestea, la intervale nu tocmai mari — în ultimele două secole — au răsărit și din sânul neamului nostru minți luminate și voinți puternice, cari au încercat să frângă Destinul. Prin operele și încordările acestora am intrat în istorie. Vom aminti doar câțiva dintre acești mari fii ai neamului: N. Bălcescu, Eminescu, Caragiale, Conta, Xenopol, Onciu, Rădulescu-Motru, Iorga, Blaga, Horea, Tudor Vladimirescu, Avram Iancu, Alex. Ioan Cuza, Kogălniceanu, B. P. Hajdeu, etc., etc.

Pentru a putea crea, pentru a-și putea închina întreagă munca creațiilor spirituale, un popor are nevoie de libertate și liniște. Ori poporul român are aceste două elemente abia dela războiul mondial. Până atunci energia elitelor conducătoare ale românilor din provinciile subjugate, ca și din cele libere, în loc să fie folosită pentru cercetări științifice și crearea de opere culturale și de artă, a fost cheltuită pentru realizarea idealului național: Unirea tuturor românilor.

Prin supraomnescul efort din 1916—18 s'a realizat și această mult dorită unire, care ne-a dat ceea ce ne lipsea, pentru a putea crea: liniștea și libertatea.

Această constatare ne dă dreptul la o întrebare: oare, după unire, au creat românii mai mult ca înainte de unire, pe tărâm spiritual? Răspundem, da și nu! Intr'adevăr literatura, arta (în toate compartimentele ei), cercetările științifice, presa, etc., au luat un deosebit avânt. Ne bucurăm. Dar oare au izbutit acestea să ne afirme înăuntru și să ne ridice prestigiul cultural peste hotare? Prea puțin. De ce? Pentrucă, după războiu, în rândurile noastre a domnit anarhie morală, pentrucă conducătorii au constituit o clasă parazită, care a înăbușit avânturile neamului și pentrucă din această cauză în toate domeniile de creație spirituală s'au vârit străinii și înstreinații, cari încearcă cu diavolească perseverență să ne înăbușe și falsifice spiritualitatea. Sunt multe și adânci urmările acestei stări de lucruri. Ne vom mărgini deocamdată de a releva una din aspectele influenței dezastruoase a intrușilor.

Acești intruși (în covârșitoarea lor majoritate evrei) au năpădit, ca neghina holdele vara, mai ales

presa și literatura. Aci îi putem mai ușor urmări.

Această invazie se datorește: a) războiului, care a răsturnat complet raportul valorilor și a creat curente de idei (ideologii) noi și b) slăbiciunii și inconștienței guvernărilor, cari s'au lăsat cumpărați cu arginți. Așa că atât presa, cât și literatura, au încăput în largă măsură pe mâna evreilor.

Acest neam urgisit de Dumnezeu și de oameni încă n'a contribuit cu nimic la inobilarea spiritului uman; este de o sterilitate spirituală exasperantă.

În literatura noastră evreii au adus pornografia și senzaționalul (romanele senzaționale), cari au degradat literatura — acest sanctuar, în care oficiază aleșii neamului. Cei mai mulți au fost ridicăți, — de către coreligionarii lor — la rangul de genii. Voiu înșira numele câtorva din aceste genii de.... carton și vom spicui câteva perle literare din cărțile, cari profanează sufletul cast al tineretului acestei țări. Pomelnicul îl vom începe cu cel mai mare poet al timpurilor noastre, (după ei), cu Camil Baltazar. (ați știut că sub acest pseudonim se ascunde un evreu? Dacă vreți să-l cunoașteți mai bine, vă recomand să citiți studiul d-lui Vladimir Dogaru, din Sfarmă-Piatră, No. 63 — 11 Febr. 1937), îl vom continua cu F. Aderca, Ion Călugăru, Tudorescu-Braniște, M. Sebastian, M. Sanielevici, I. Peltz, Isaiia Răcăciuni, Geo Bogza, Bonciu, M. Sevastos.

Aceștia sunt pe rând, după necesități și la comandă: romancieri, nuveliști, esești, (numai că scriu cu piciorul și gândesc cu stomacul; ce vreți, idealul lor este la o palmă mai în jos de stomac — vorba dlui N. Crainic), critici, editori, librari, etc.

Și acum după ce i-am făcut să defileze prin fața cetitorilor pentru a-i cunoaște, vom spicui și câteva perle literare, pentru a vedea ce le poate scăfârli și cu ce otrăvesc sufletul sărmanei nații românești: „Desbrăcați-vă. Prompte, fetele executară porunca. Rămaseră în cămașe, se întinseră în pat. Toni se desbracă și el. Bruneta desfăcu picioarele. Toni se lipi de ea, începu să se agite, dar continua să privească capul blond, capul Lenuței. Așa va avea impresia că o are pe Lulu. La jumătatea drumului însă se opri.... Nu putea să realizeze ambele copulații. Dece să nu termine cu cealaltă. O dădu pe brunetă la o parte și strânse în brațe trupul fizic al blondinei. În momentul când cele două goliciuni se atinseră, simți ceva respingător, neplăcut. Vru să se uite, dar fata se feri. O înlinită tristețe se putea ceti în ochii ei. — Nu, nu-ți fie teamă. E din naștere. Doctorul mi-a dat un certificat că nu sunt bolnavă. Pe noi ne întreține cineva, dar nu ne ajung banii de hrană.... Biata fată. Intre pulpe avea o gâlcă disgratioasă. O anomalie fizică. O dădu la o parte, desgustat și continuă, cu prima actul în-

ceput. După câteva minute rămase istovit între picioarele brunetei și cu dreapta mângâia părul mătăsos al feții blonde". („Mâl" de Isaiia Răcăciuni, pag. 159). sau:

„Il sărută lung pe trupul gol. Gura îi ardea și, fără alegere, și-o lipea pe toate părțile nudului subțire al tovarășului de pat.

— Ascultă... vorbe bălanul. Nu crezi că mai există și altceva pe lume decât asta?

Femea îl privi adânc nedumerită, ca și când n'ar fi auzit și n'ar fi priceput bine cuvintele rostite de tânăr.

— Ce-ai spus?

— Te-am întrebat dacă nu crezi că există pe lume și altceva decât împreunarea asta... decât...

Femea îl privi cu un gest de dispreț.

— Nu cred. Pricepi? Nu cred să mai existe ceva decât... împreunarea asta cum o numești tu, decât fericirea asta, singura fericire cum o numesc eu — și cum e!" (I. Peltz: „Noaptea Domnișoarei Milii" — pag. 80).

Astfel de monstruoziți — numite literatură — nu pot ieși decât din creierul degenerat al unor evrei. Perlele înfățișate aci sunt luate la întâmplare. De astfel de perle sunt pline cărțile scriitorilor evrei, enunțate mai sus. Din ele curge în valuri pornografia; trezirea instinctelor primare în tineret. Ca să se știe și să-i cunoaștem, și ca să se știe și să se fixeze bine însă un lucru: cât timp vom cultiva sau tolera în sânul nostru astfel de lepre, vom dovedi că nu am devenit încă apti pentru Marile Creațiuni, cari să ne încadreze, cu geniul nostru specific, în rândul marilor popoare făuritoare de istorie.

Articolele care ni se trimit pentru publicare trebuie, întâi de toate, să fie în spiritul preocupărilor noastre; să fie scrise cîteș și pe o singură pagină. Spațiul revistei nu ne permite să publicăm articole prea lungi și mai ales din acelea fără mare valoare.

Ordinea așezării articolelor, în paginile revistei, este în funcție de condițiuni tehnice.

Revista apare la 20 a fiecărei luni. Colaboratorii sunt rugați să ne trimită manuscrisele până la 10 ale lunii, spre a putea fi publicate. Toți câți împărtășesc credința noastră, găsec între noi un loc de muncă.

Căutăm colaboratori și corespondenți în toate orașele din țară. Acei cari doresc să colaboreze cu noi, sunt rugați să scrie directorului revistei.

FIGURI ARDELENE

Rolul lui Simion Bărnuțiu în pregătirea revoluției din Ardeal în anul 1848

de ȘTEFAN PASCU

Fiul cantorului din Bocșa-Română, a fost născut pentru a aduce o mare contribuție la desrobirea neamului său. Contribuția lui I. Bărnuțiu, în aceste momente epocale pentru poporul român din Transilvania „care era ca un om ce se apropie de moarte, care își vede moartea cu ochii și se aruncă orbș în toate părțile să scape”, (Al. Papiu-Illarian. *Istoria Românilor din Dacia superioară*. Ed. II. Tom. II. Viena, 1852, p. 97). a fost fără îndoială din cele mai mari. El este, reprezentantul recunoscut al românismului în cea dintâi luptă de desrobire națională și făuritorul idealurilor, cari au însuflețit generația noastră dela 1848. Fără cuvântul lui atât de răspicat și energic, nu se putea trasa calea ce avea să urmeze națiunea română în acele momente decisive, când spiritele erau atât de desorientate și părerile, în ce privește drumul de urmat, atât de diverse. Bărnuțiu, prin hotărârea și tonul lui energic, a pus poporul în mișcare, a pregătit revoluția. „Între pregătitorii revoluției dela 1848 din Ardeal — spune Ioan Rațiu — între marii dascăli ai energiei naționale, între propovăduitorii ideii de libertate și naționalitate, între răscolitorii sufletului ardelenesc, ocupă un loc de frunte I. Bărnuțiu. (I. Rațiu, Simion Bărnuțiu. *Luceafărul*, 1908, An. VII, p. 360). El a fost cel aclamat de mulțime în catedrala din Blaj, iubit, adorat, considerat ca cel chemat să-și spună cuvântul mântuitor. În fața bătrânilor cu plete albe și cu ochii înlăcrimați, în fața tineretului cu căutătura îndârjită, cu buzele strânse și cu pumnul încheștat a războiu, Bărnuțiu rostește următoarele cuvinte de îndemn și hotărâre: „...O! de v'ar face cuvântul meu ca așa să simțiți cei 944 ani ai umilirii, Români, cum simte șerbul o zi de domnesc, ars de sete și bătut. O! de v'ați înfiora de această leșinare lungă a națiunii noastre ca și când ar fi căzut numai ieri la râul Căpușului domnul nostru Gelu”. (I. Rațiu, Simion Bărnuțiu. *Luceafărul*, 1908, An. VII, p. 360), Avalanșa pornită din vârful muntelui nu numai că nu se oprește până la poalele lui, dar nici nu se poate opri cu obstacole normale.

Activitatea lui S. Bărnuțiu până la 1842

Crescut în sânul familiei sale, fiul lui Ioan Bărnuțiu și al Anei Oros, n'a putut învăța în acel me-

diu patriarhal decât iubirea adevărului și a dreptății, calități pe cari și le însușește și pentru cari va lupta întreaga lui viață. Încă de pe băncile școlii, se putea recunoaște în S. Bărnuțiu, idealistul dela 1848. În Blaj, este elevul lui Basiliu Rațiu „fiind cel mai bun filosof al acestui profesor”. (I. Rațiu, Simion Bărnuțiu. *Luceafărul*, 1908, An. VII, p. 360). Terminând în 1829 seminarul teologic, i se oferă catedra de sintaxă la Gimnaziu, apoi trece în slujba de arhivar consistorial, ca după un an să fie numit din nou profesor de filosofie, la liceul din Blaj. În această importantă slujbă pe atunci, rămâne Bărnuțiu patru ani, în care timp insuflă ascultătorilor săi cele mai nobile și desinteresate sentimente naționale. După patru ani retrăgându-se de la catedră, intră ca asesor și notar consistorial. Ultima calitate îi da dreptul de a lua parte la toate ședințele, însoțindu-și episcopul pe lângă care servia, pe Ioan Lemeny. Dieta din 1837 este hotărâtoare în ce privește atitudinea ce-o va lua Bărnuțiu de aci înainte. La această dietă, dela Sibiu, după părerea lui I. Rațiu, „se zămislesc principiile și convingerile politice ale lui I. Bărnuțiu de mai târziu”, (I. Rațiu, O. C. p. 356). fiindcă și aici ca și în alte ocazii se caută să se sugrume limba română și să fie impusă cea maghiară în toate locurile. După cum susține și Bogdan-Duică, (Gh. Bogdan-Duică. *Viața și ideile lui S. Bărnuțiu*, București, 1924, p. 42). în această dietă nu și-a zămislit Bărnuțiu principiile politice, pentru că principiile nu se zămislesc într'un ceas, sau într'o zi, ci este un moment important în accentuarea acestor idei și principii.

Episcopul Lemeny fiind un maghiarofil, Bărnuțiu nu se putea împăca cu faptele ce se petreceau la curtea lui și de aceea se decide să o părăsească, pentru a-și ocupa din nou catedra, unde principiile și ideile sale puteau da roadele cele mai frumoase în tinerele vlăstare muncite de aceleași gânduri. Din două motive părăsește, funcția ce-o ocupa pe lângă scaunul episcopesc: din cauza lucrurilor nedemne ce vedea că se petrec la curtea lui Lemeny și din îndemnul inimei de-a contribui la ridicarea intelectuală a Românilor. (S. Bărnuțiu. *Dreptul public al Românilor*. Iași, 1897. Notifă introductivă p. X. și I.

Rațiu o. c. l. c.) În această calitate se regăsea Bărnuțiu pe sine. „Acesta, filosoful, nu era menit să fie un scriitor ori un ziarist — spune Nic. Iorga. — În vâtmântul în forma lui cea mai înaltă, era menirea lui; pe principii eterne el voia să înalțe o nouă concepție a datoriei neamului său față de sine însuși și față de omenire. Dar pentru ca să se înfățișeze după chemarea sa, trebuiau alte împrejurări, trebuia deșteptarea interesului politic între Români, ivirea unui ideal românesc și în aceste părți supuse”. (N. Iorga. *Istoria literaturii române în sec. XIX*. Vol. I. București. 1907, 31).

Tot Bărnuțiu era chemat să satisfacă această esențială lipsă, prin curajul și importanța ce dădea studiului și metodei de predare în liceu și prin îndrăznețele ieșiri în contra tendințelor de maghiarizare, când, în răspunsurile sale, expunea și programul politic ce trebuia urmat. Până atunci, lecțiile de filosofie se predau în limba latină.

Ca să desmintă falsurile răuvoitorilor cari spuneau că nimic însemnat și frumos nu se poate exprima prin limba română și fiindcă limba latină, ca limbă moartă, era prea puțin cunoscută și greu înțeleasă de tinerii elevi, pe când româna, ca limbă maternă, o știau toți, Bărnuțiu își începe predarea disciplinei sale în această limbă. Cu atât mai mult căuta să facă acest lucru, cu cât epoca de maghiarizare era mai periculoasă, „când se pregătea stingerea limbei și naționalității române în dietele ungurești, învățând totdeauna pe tinerii români drepturile cele înăscute personale de libertate și egalitate, atunci, când românul nu se considera de persoană după legile țării” (Al. Papiu-Ilarian, o. c., p. 210). Bărnuțiu e cel dintâi care trece peste prejudecățile vremii, fără a mai aștepta îndrumări de sus, introducând la 1834 o reformă radicală în liceu, prin predarea în limba română a dreptului firii, ca un fel de sfidare la adresa datelor ungurești, unde se pregătea stingerea limbii și a naționalității române.

Prin îndrăsneala lui, produse o mișcare în toate cercurile, atât ale Ungurilor, cari foarte indignați căutau să-l îndepărteze de la catedră, cât și în ale bunilor Români, cari aveau o deosebită admirație și considerație față de idealistul filosof, dar mai ales în rândurile tinerilor, cari sorbeau cu atâta sete mișcătoarele cuvinte ale apostolului lor. (S. Bărnuțiu, o. c., p. X-XI). Prin aceste ieșiri, de pe acum pregătește terenul pe care peste 8 ani avea să se manifeste atât de impunător toată conștiința românească fără deosebire de confesiune. De aci înainte tot mai tare și mai profunde rădăcini începe a prinde naționalitatea în școlile din Blaj și de aci în toată țara. (Al. Papiu-Ilarian, o. c. p. 210).

Rezultatele reformei bărnuțiene au fost nespuse

de mari. Elevii lui câștigă deosebită dragoste pentru limba și naționalitatea lor. Sămânța împrăștiată de marele lor dascăl a dat roadele cele mai frumoase, făcând din discipolii săi pregătitori și conducătorii revoluției din 1848. Pe lângă toate acestea, în acest timp, un fapt vine să-i confirme lui Bărnuțiu rolul de ctitor al renașterii noastre naționale.

Bărnuțiu și Proiectul de maghiarizare din 1842

La 1842, într-o dietă, votară articolul limbii oficiale în sensul ca: după zece ani toate jurisdicțiile bisericești să fie silite a purta corespondența în limba maghiară; cei cari nu vor ști ungurește să nu primească funcții bisericești de nici un grad; la toate școlile, afară de cele ale Sașilor „toate științele se vor învăța în ungurește”; la școlile Românilor uniți din Blaj să se așeze fără zăbavă catedră pentru limba maghiară. Pe deasupra se mai adăogă și proiectul urban al deputatului I. Fogarasi care propune ca școlile să fie maghiarizate și copiii să învețe în ele până la vârsta de 18 ani; în biserică să nu se primească decât preoți cari știu ungurește. (Gh. Bogdan—Duică. o. c., p. 52—53). Contra acestei legi barbare, Bărnuțiu la 13—25 Februarie răspunde printr'o motivare energică. El spune că legea dreptului da „fiestecărui om sau popor, ca fiindă cuvântătoare, dreptul de a trăi în lumea asta și de a se ține ca persoană... că toți oamenii și toate popoarele în această privință sunt întocmai...” (Idem, Anexa V.). Mai departe vorbind despre limbă spune „...pe dânsa e întemeiat caracterul și naționalitatea lui — a poporului —; dacă și-a pierdut limba oarecare, și-a pierdut deodată caracterul și naționalitatea sa; unul ca acesta nu mai are cinste înaintea popoarelor, ci e tuturor ca un obiect de batjocură, pe care, ca preun psitac, un popor astăzi îl face să vorbiască așa, mâne vine alt popor și-l face să vorbiască altmintrelea... prin urmare precum au Ungurii datorința de a-și apăra limba și naționalitatea sa, tocmai așa au și Români strânsă datorie a-și apăra limba și naționalitatea sa... așa dar și Români chiar așa drept au la limbă și la naționalitate, ca și la viață, pentru aceea chiar așa trebuie să și apere limba ca și viața... nici Sașii nici Români nu se vor supune, nu se pot supune la acea ucigătoare de naționalitate lege a contopirii...” (Idem, ibidem). Tot ca o urmare a acestui articol al limbii oficiale și consistorul din Blaj da un energic protest contra lui. „Bărnuțiu — după cum recunosc toate izvoarele contemporane — fu motorul principal” al protestului „memorabil” ce-l făcură notabilitățile Blajului — membrii consistorului — „în contra acelei legi, care avea de scop împiedecarea culturii naționale române și uciderea

politică a acestei națiuni" (I. Bărnăuțiu o. c. p. XI). Că Bărnăuțiu a fost „motorul principal” al acestui protest se vede atât din principiile de drept natural ce cuprinde protestul și cari erau ale lui, cât și din însuș cuprinsul protestului care este aproape identic cu cel al motivării. Printre altele protestul spunea: „...dreptul națiunii române de a se servi de limba sa în biserică și în școalele sale e un drept care nu i-l poate lua nimenea fără de a-i vătăma personalitatea națională și fără de a-i nimici una dintre libertățile omenești cele mai de frunte, adică libertatea de a se cultiva pe sine... Națiunea română nu numai peste zece ani, dar nici peste zece secole, ba nici odată nu se va ține îndatorată a asculta de o lege ca aceea, prin care i se prepară perirea națională.. atari întreprinderi ar putea să atragă după sine cu timpul niște urmări, cari poate că nici Ungurilor n'ar aduce vre un folos..” (Al. Papiu—Ilarian o. c.

p. 115). Ori cine poate vedea în aceste proteste și motivări, ideile lui Bărnăuțiu cristalizate peste 6 ani în cele două proclamații din luna Martie și în discursul din luna Mai. Acelaș strigăt de protest și acum ca și mai târziu contra magharismului amenințator și aceeaș amenințare față de acei ce vroiau peirea românismului, aducându-le aminte de oarecari urmări, cari nu le vor fi de loc plăcute, după cum s'a și întâmplat.

Prin întreaga atitudine a lui, pătura intelectuală se deprinde a-l privi ca personalitate centrală, în care spiritul de înălțare al națiunii, luase trup și se sbătea să atingă ideile simțite ca viețuind și între noi, dar despărțite de noi prin instituții de dărâmat, și oameni asemeni de dărâmat. Din aceste timpuri fizionomia temperamentului revoluționar al lui Bărnăuțiu se desvelia încet-încet prevăzându-se în el promotorul revoluției de la 1848. În numărul viitor ne vom ocupa de această revoluție însăș:

Din autobiografia canonicului Petru Rațiu

de Dr. ILIE DĂIANU

O figură bisericească dintre cele mai interesante, răsare din valul uitării, în care gâtaea s'au cufundat pentru totdeauna. Petru Rațiu, fost canonic la Lugoj, a avut bunul obicei, așa de rar la preoții și intelectualii noștri, din vremea lui, de a purta jurnal zilnic de toate întâmplările vieții sale, începând cu ziua în care a primit darul preoției, la 1831. În temeiul acestor note de ziar, și al actelor, ce toate și le-a păstrat în copie, și-a scris, în urmă, la 1857, și mai târziu autobiografia.

Cetind manuscrisul acesta voluminos, într'o copie datorită canonicului Dr. N. Brinzeu, originalul păstrat fiind în biblioteca eparhială din Lugoj, — format 80-504 pag. — ne răsare din el icoana uneia dintre cele mai sbuciumate vieți, în care, ca într'o oglindă fidelă, se văd stări și împrejurări ale veacului al 19-lea, cu avânturile și scăderile lor. Iată pentru ce am socotit vrednic lucru de a reasuma această viață și a o face cunoscută în cercuri mai largi. Acum, după Biografiile canonicilor de Dr. Victor Bojor, autobiografia unui canonic e de actualitate.

Prefață

Virtute me involvo, probamque pauperiem, sine dote, quaero.
HORĂȚIU, oda 29, libr. 3.

Primiți, amicii mei, ce ați poftit: descrierea și mărturisirea vieții mele. În aceea

me vezi pe mine, me caută și nu me lauda mai mult decât sunt. În aceasta mie, și nu altora, crede despre mine. Ispitește-me și vezi, ce am fost în mine insumi. Și ori ce în mine îți va plăcea, laudă împreună cu mine, ce e demn de laudă, că nu pe mine, ci pe Domnul îl lauzi, că Dânsul ne-a făcut pe noi, și nu noi înșine. Că noi ne perduserăm, ci cel ce ne-a înouit pe noi. Și când me vei afla pe mine, roagă-te lui D-zeu pentru mine ca să nu scad, ci să me preamăresc.

Sf. Augustin. Epist. 231.

Cu aceste cuvinte, — zice autorul în „Prefață” — pot și eu vorbi, că și pe mine din cele mai crunte năcazuri numai Atotputernicul D-zeu m'a scos, ca și pe Petru din valurile mării, și nu odată, în viață, am observat pronia lui D-zeu în lucrările omenești, deși aceea multora li-se vedea adormită, eu însă niciodată la această credință deșertă a deveni nu pot, că singur mie-mi sunt destul argument de a cunoaște marea și puternica D zeeasca Providență.

Și aci mai incolo iară pun numai cuvântul sfântului Augustin, din cartea II. a „Retractațiilor” lui:

„Descrierea mărturisirilor mele, pentru cele rele și pentru cele bune, laudă pe bunul și dreptul D-zeu, și ațită spre el intelectul uman și afecturile; însă, ce se ține de mine, aceste simțiri le-am făcut în mine, când am scris, și fac când citesc, ce am scris. Ce vor simți alții despre cele scrise, vadă ei. Inșă cred, că la mulți frați le va plăcea și le place”.

Așa pot zice și eu, că s'ar afla, cărora le va plăcea, cetind aceste întâmplări, vor fi destui, cari le vor pismui, vor fi cari nu vor voi a le crede, a se fi întâmplat așa; însă eu de martori provoc pe aceia, cari m'au cunoscut mai de aproape, că am căutat fără nici o frică, cu fruntea deschisă, în ochii fiecăruia, să fi fost cu mii de stele și cruci pe piept, că eu pe astfel de oameni, cari după sclipitorii de acestea se lasă pe sine a se purta de nas și a se face mașini în mâinile altora, n'am dat nimica, ba i'am urât din mațe.

Și eu tocmai pentru aceasta părere am pățimit toată viața mea, cetește dară și vezi, oricare, în a cărui mâni va ajunge această descriere și judecă-me dupăcum te va îndemna sufletul și inima; aducându-ți însă aminte, că toți suntem oameni, cu deschilinite frăgezimi și slăbiciuni inzestrați, iartă cele ce doară nu ți-ar plăcea, ținând însă străbuna:

Veniam petimus damusque vicissim.

Arad, 1-a Aug. 1857.

Geneza autobiografiei

„Intrebați de cărările cele vechi, care-i calea cea bună, și umblați pe dânsa și veți afla repaos sufletelor noastre“.
IEREMIA, 6, 16.

De acest indemn e condus autorul. El e de credința, că, „orice cale urmează omul, bună sau rea, dacă până la adânci bătenețe a urmat-o, deși rătăcind, aceasta cărare, pentru urmași, dacă o vor ispiti, bine poate servi, ca îndreptar pentru mulți. Mai vârtos, dacă acelaș muritor a lăsat însemnări și despre rătăcirile lui, cu cari s'a abătut dela calea cea adevărată“.

„Deci, dupăce eu acum, în al 52-lea an al vieții mele, am trecut o jumătate secol a pușinilor ani ai vieții omenești, și dupăce toate întâmplările vieții mele din început le am, bine cunoscute, însă mai vârtos din anul de când m'am sfințit de preot, am dus astfel de ziar, ca și care rar muritor, adecă: în calendarele anilor până în anul din urmă, toate zilele le-am însemnat așa cum a decurs timpul, senin sau ploios, rece sau cald, și ce întâmplări s'au întâmplat în acea periferie (regiune) în care am locuit eu, sau ce întâmplări s'au întâmplat în toată lumea cunoscută din novele (ziare) că de acestea a ține pe lângă toată starea, deși săracă, nici când nu m'am zăuitat. — Ce însă s'a întâmplat, ce s'a ținut mai aproape de mine, de starea mea, de ierarhia bisericească, în care am fost, cum și de starea civilă a timpurilor constituționale, cu un cuvânt toate, ce se țin de viața unui muritor în toată prvința, a le însemna în protocoalele parochiilor, în care am fost, cum în Belénves-Ujlak, Szombatság,

Hagymadfalva sau Spinuș, a scrie memorandumuri n'am fost leneș, și acelea a le scrie fidel, fără de părtinire personală sau a mea egoistică, cumcă m'am simțit îndatorat, chiem pe Dumnezeu martor.

„Despre care dacă cineva s'ar îndoi eu sunt muritor, însă toate actele oficioase intrevenite în toate stările vieții mele înaintea deregătoriilor, parte civile, parte bisericești, se află în originalele concepte, între scrisorile mele, dupăce m'am ținut de cel mai bun principiu pentru viitorime, toate scrisorile în viață intrevenite, a le păstra, nu cum fac unii nătângi și neghiobi, a se șterge cu ele... sau a învălui brânză întrânsele și așa de multe ori ei înșiși aceia s'au aflat în viață înșelați, se află și se vor afla, că zăuitându-se despre trecutele lucruri când vin la întrebare nu știu ce s'a întâmplat în asta sau ceea stare împrejur, în care ei au fost și au și scris în acest obiect, dupăce scriptele le-au nimicit“.

Constată, că aceste scăderi mai cu seamă la noi, la Români, se află, de aceea dă sfat fiecărui intelectual, „ca nici o părticică a scrierii lui oficioase să nu se încumete a o lăpeda din acele scrisori, ce trec prin mâinile lui, dacă voiește să folosească omenimei următoare“. „Că de multe ori din cele mai mici întâmplări viu oamenii la cunoștința și îndreptarea lucrărilor sale.“

Relevă vorba lui Tacit „vechiul străbun scriitor: rară este aceea a timpurilor fericire, să simțеști, ce voiești, și ce simțеști să fie liber a spune.“

Fiindcă în public, dacă spui adevărul, ți-se sparge capul, „spuie fiecine în scrisori private, care totuși să poată ajunge în mâinile urmașilor, și să se poată cunoaște adevărul.“

„Eu a-l spune me simt îndatorat și ce în scrisorile mele, care se află în biblioteca mea, până acum nepângărite, și care, durere, nu știu în ce mâini, inimice sau amice, vor deveni, ca să se folosească de adevărul cuprins într'insele, nu știu! Ce însă în acelea nu s'ar cuprinde, în următoarele a le da înainte, me sălește datorința, care me ține legat de societatea omenească, deși au viață socială, adecă căsătorită, n'am avut, simțind aceea, că nu numai viața socială a căsătoriei face pe om social, ba din contră, aceasta de multeori îl fac nesocial, adecă îl face pe om a urî tot ce e social în căsătorie, dupăce în aceea se află înșelat și prin muierea infidelă înjosit la cea mai ticăloasă și mai mișea stare.“

„Și tocmai de aceea se întâmplă de multeori, cei ce n'au gustat aceasta viață socială a căsătoriei, sunt mai fideli societății omenești, decât căsătorii, mai vârtos venind în stări, unde să poată face bine omenimei.“

„Ce se adeverește din istoriile trecutelor timpuri, de unde vedem, că cele ce se țin de puțințele

minții omenеști și a înțelegerii, mai mult au folosit omenimeii sufletești oamenii necăsătoriți, decât cei căsătoriți, că mai mulți se află din cei necăsătoriți, cari a cultiva înțelegerea s'au silit, decât din cei căsătoriți, deși amândouă partidele aceeaș chemare au și dacă din cei căsătoriți s'au aflat cuceritorii științelor și a inteligenței, încă și de mai multă laudă sunt vrednici, că amândouă aceste. cete de oameni au alesele greutăți, care sunt tuturor oamenilor măsurate. Cum despre aceasta Sf. Pavel apostolul destul de pe larg ne dă îndreptare".

După aceste lămuriri, pe care țineam să le reproduc, aproape întregi, autorul trece la datele biografice.

Copilăria

S'a născut, în Silvașul-de-Câmpie, jud. Cluj, în Ardeal, la 1805, din părinții: preotul satului Grigorie Rațiu, nobil de Kaplony, protopopul districtului Sân-Mărtinului, și soția sa Iuliana Ludosi, fiica preotului din Murăș-Ludoș.

Când era copil vedea, cum treceau pe la poarta lor copii cu străicuțele lor, în fiecare dimineață, și mergeau la școală la „Mănăstire”. Aceasta mănăstire, — dispărută azi — era numai peste deal, de sat, și o cale bunișoară ducea spre ea. Când întrebându-i unde merg, află, că merg la școală, aleargă acasă, cerând să-i dea în grabă merinde în traistă, că vrea să meargă și el la școală.

Tatăl seu bucuros da așa pornire a stăruit să-i se dea merinde și l-a animat. Era numai de vro 6 ani, când a pornit pe acest drum al luminilor și umbrelor vieții. Iarna, ca să-i cruțe ostenele drumului, tatăl său l-a încuartiruit la călugărul mănăstirei, din a cărui chilie trecea la școala învățătorului. Era și în sat o școală, dar mulți preferau pe cea dela Mănăstire.

Examenul, elevii amânduror școli, îl făceau înaintea Tatălui său, preotul și protopopul locului.

„In anii aceștia ai copilariei mele — zice la pag. 12 — îmi aduc aminte, cum că nemuritorul *Petru Maior*, protopopul cel vestit și scriitor român când a ieșit din Ardeal, de a mers la revisoratul (tipografia universității crăiești), din Buda, în o noapte, călătorind cătră Buda, a înoptat la Tatăl meu și petrecându-și la olaltă, a doua zi între lacrimi s'au despărțit unu de altu, care întâmplare în anu(l) 1807 (?) sau 1809 sau întâmplat, bine nu-mi aduc aminte, numai știu, din cuvintele nemuritorului Maior, carele a zis: *Mă duc, frate, însă și acolo voiu arăta, că-s Maior, și cu numele, și cu faptele*”.

La Blaj

Învățând, în casa părințească, până la delinații, în limba latină, în toamna anului 1814, îi spune tatăl său, că-l va duce la Blaj, lucru de care foarte s'a bucurat. După ce l-a inzestrat cu de toate, când să se urce în căruță și-a luat rămas bun dela maică-sa, care l-a sărutat și a început a plânge cu amar.

„Ce plângi, Domniata după minne — i-a zis mititelul, tare la inimă, — că nu me duce Tata să me prăpădească, ci să me fac om!!!”

„Aceste ale mele cuvinte foarte l-au îmbucurat pe Tatăl meu”. (pg. 13).

La Blaj, după ce l-a înscris la școală, și l-a așezat într'o casă bună, a treia zi, Tatăl său s'a întors spre casă, — „lăsându-me într'un așternut jos, în mijlocul casei, unde s'a fost culcat lângă mine. In care așternut trezindu-me și văzându-me singur, am început a sbiera după Tatăl meu, am fugit în sat (Blaj-sat.) la Vulcan George, fratele episcopului Vulcan, la care am fost durmit o noapte cu Tatăl meu, însă toate cercările și plânsetele mele au fost deșarte că eu a trebuit să me dedau regulelor școlare ca ceilalți copii”.

In prima clasă primară avea profesor pe Mihai Grecu. După rinduiala de atunci asupra elevilor erau puși unii mai mari: schedatori și cenzeni, la cari aveau să-și reciteze lecțiile. Când venia el la școală, într'o zi, unul, mai mare de statură, recita înaintea unui cenzen, mic de stat, și cum nu prea știa, acela l-a dojenit, zicându-i: „tu, asine!”

Rațiu întreba, că ce i-a zis? — Mă, măgarule! — în-se respunse. Văzând, că unu mai mic îndrăznește să zică unui mai mare așa vorbă de ocară, s'a dus la acela, și i-a dat o palmă sdravănă.

Ajungând cauza înaintea profesorului, și esplicându-i-se ce domn mare este cenzenul, a fost pedepsit cu trei nuiete, cari l-au imblânzit și l-au făcut să respecte pe cenzeni...

Ca instructor is'a dat un elev din clasele mai inalte, cu numele Poruțiu, — dar o întâmplare făcu să-l schimbe. Durmia într'un pat cu instructorul Poruțiu, afară într'un sopru. Deasupra patului, pe o poliță, își ținea Poruțiu cărțile. Într'o dimineață sculându-se Poruțiu, și-a luat cartea să învețe, și cum era o peatră pe ea, când a tras cartea, peatra i-a căzut băiatului Rațiu pe gură, de i-a rupt un dinte. Pentru aceasta supărare mare. La cererea părinților i s'a dat ca instructor Alexandru Arpadi, ficiorul preotului din Ormenișul de Câmpie — un tiner „de mare frumoasă și genială minte, dar și vagabond împărătesc”, cum îi spune, care și pe micul seu elev l'a scandalizat cu purtările sale... Doi ani i-a fost Arpadi instructor..

In Târgu-Mureș și Cluj

În toamna anului 1816 fu trecut la T. Mureș, pe cl. III. primară la școala catolică ungurească. Dascăl îi era călugărul franciscan bătrân, Kánya, care și Tatălui seu îi fusese învățător, în aceeași clasă. Îi era greu, că nu știa nimic ungurește. L'a pus deci în sălaș la un Ungur, și i promise. Tatăl seu, că de va ști ungurește, pe Paști îi va cumpăra haine nouă cum nu vor avea alți școlari. De acest îndemn împintenat pe la Crăciun știa blăstăma și sudui pe ungurește — ca un ungur, — ear' la Paști știa vorbi bine. Cece mare bucurie pricinui Tatălui seu. Dar bucuria nu-i fu a bună, căci la 2 săptămâni după Paști muri Tatăl seu. De superare se îmbolnăvi băiatul și două săptămâni zăcu.

În 1817 era în prima clasă de liceu, *principista*, cum se zicea și avea profesor pe Păpai, un armean, preot rom. cat. În anii următori, lipsit de grija părințească, avu purtare tot mai slabă, deși învăța bine, și ajunse „cenzor” pe lângă frații baroni Bălint, și pe lângă baronii Bornemisza Ion și Ignat.

În 1821, neglijent și la învățătură, s'a lăsat de școală și a rămas acasă la economie. Intervenii însă fratele mamei sale, protopopul dela Mureș-Ludoș, să continue a urma la școală, și-l duseră la Cluj, la liceul catolic. Aci îl avu prof. pe Blonda în clasa „poësis” și învăța așa de bine, de luă premiu. Totuși trebui să cedeze locul înaintea sa unor grofi și baroni, cari erau mai slabi ca el. „Așa-i lumea, fiule, — îl mângăia profesorul — însă pentru aceea știința ta aceștia nu o vor lua dela tine. Nu te pot pune între eminentii, cari vor lua premiu, dar eu te cinstesc pe tine cu o carte în loc de premiu”.

L'a cinstit cu „Curtuis Rufus” și la clasificat ca al 7-lea eminent.

În 1822/23, în cl. de retor (a VI) avut profesor pe Gliceriu Fejér, tiran grozav și dușman de moarte al Românilor. Ca să-l reducă la notele de studii, l'a silit, să fie „curator” al școalei, cece el nu voia să primească, dar intervenția directorului Szabo, îl determină să primească. Deși i-a promis că-l pune eminent, la degradat, după 10 em. l'a pus al 12-lea, între cei cu „*primae classis*”.

În 1824—25 făcu clasele filosofiei, luând parte și el, cu ceilalți, după moda de atunci, la „bravuri” studentești, la bătăi cu calfa de meseriași și soldați, la furturi de poame de prin grădini, ceea ce-i aduse notă slabă din purtarea morală.

În 1824 se mărită, a doua oară, mamă-sa cu unul Guțu Ilie, cea ce-l înstrăină de ea, de nu mai voii să meargă la dansa, deși vitregul venea și le aducea de acasă ajutoare, că acum avea și pe fratele seu mai mic Ioan, la școală lângă sine.

În an. școl. 1824—25 era încvartiruit la unchiul seu Alexandru Katonai, om bătrân cu frica lui Dumnezeu, care avu înrăurire bună asupra moralei sale, îl introduse în societatea bună, cu maniere civilizate, începu să cetească cărți folositoare.

In Oradea

Absolvând filosofia, unchiul seu Artemon Ludossi i-a scris Episcopului Vulcan, cumnatului și său acela îl chemă la el.

Sosit în Oradea în vara anului 1825 îl puse instructor al elevilor din Seminarul cel mic, și umbla la Academia de drepturi.

Mai târziu, toamna, Episcopul îl îndemnă să intre la teologie, și el, cam fără voie, se plecă, la cuvintele părințești, că i va da o parohie bună, și va putea să ajute maicii sale, și fraților săi, scăpătați, după ce mamă-sa trebui să iese din casele dela Silvaș, prigonită, de canonicul Filipan, pentru că, cum zice el (Rațiu) n'a voit să accepte planul de a intra la morală în Blaj, și a lua în căsătorie pe o nepoată a aceluia.

Neacceptând acest plan, canonicul făcu ce făcu, viri pe nepotul seu Ioan Fiscuti preot în Silvaș, și despăgubi familia preotului, care clădise casa parochială. numai cu jumătate din prețul ei, și toate superedificatele, cari prețuind mii de florini, li-au rămas nerescumpărate.

Asta i-a căzut cu atât mai rău, că familia — cum zice — din moși-strămoși fiind preoți acolo au adus Silvașul la unire și l'au ridicat la o stare înfloritoare, între celelalte sate, făcându-l scaun protopopesc.

In Seminarul teologic

Intră, fără vreo atragere deosebită, în statul clerical, și fu trimis în seminarul rom. cat. din Oradea. În disciplina seminarială, cum spune, atâta voie câștigă spre preoție, că-i părea reu de viața petrecută, așa cum a petrecut-o. A început a cugeta serios, ca un bărbat, și a ceti cărți și studii serioase. Așa că în primul an eși al doilea eminent. Îl ajunge și o distincție. După obiceiul de atunci, de a se arangea întreceri dialectice, el fu ales de profesorul George Hartsarik, să iee rolul de defensor al dogmaticii, contra opugnantului Alesandru Dobra, ajuns mai apoi canonic în Oradea, și întâiul Episcop al eparhiei Lugojului. Avu însă și un conflict cu prefectul studiilor, Timár, un secu din Ardeal, mare dușman al Românilor, care-l încurcă în ceartă și cu profesorul studiilor biblice, Iosif Sipos, care încercă, indeșert, să-l incurce cu întrebări la un examen.

Deaceea Episcopul Vulcan, în curent cu toate, când îl întâlnea, pe la biserică, îl întreba: „Cum te mai lupți cu romano-catolicii?”

Pentru anul al doilea fu trimis în Seminarul Central din Budapesta, unde avea coleg pe Theodor Aron, mai târziu canonic.

Aci întâmpina multe greutăți cu scrisul cel mult al lecțiilor, că toate studiile trebuiau să le scrie, așa că se îmbolnăvi, și la sfatul medicilor, cari nu-l puteau vindeca, s'a reîntors la Oradea. Episcopul îi dădu o sumă de bani să se cureze. Se duse la unchiul său în Mureș-Luduș. Aci făcu cură, după sfaturile unui bun medic din Târgu-Mureș, Szotyori, se însănătoși, și se 'ntoarse în Oradea, unde făcu examen și urmă înainte studiile teologice. Aci renoindu-se vechile conflicte cu profesori fu silit să iese din Seminar, să locuiască în grădina episcopescă și de acolo să umble la prelegeri. — Cursul al IV îl făcu apoi iar în Seminar — până la începutul păresemilor, când, în petrecerea obișnuită, la lăsatul secului, un „rusneac nebun, cal verde” Fireza Ștefan și Hodza Ștef. un „tăut, tințar potcovit”, l'au insultat, pentru care el i-a lovit, și astfel a trebuit să iese din nou, din seminar și să cerceteze de afară prelegerile, cea ce l'a dus la sfârșit bun, absolvând cu laudă studiile.

In slujba bisericii

În anul următor episcopul îl puse actuar în cancelarie pe lângă archivarul Ioan Erdelyi, care în curând ajunge canonic și director al gimnaziului din Beiuș, care se deschise. În același an puse în rând biblioteca lui Vulcan și-i făcu registru, cea ce-i fu de mare folos pentru orientarea sa literară, dar îi făcu dușman pe nepotul vlădicului, Nic. Vulcan, protopop în Letă, care se apucase mai înainte de înregistrarea bibliotecii, așezând cărțile după forma esternă, prin ce mai mare chaos produse, încât nici episcopul nu-și găsia cărțile, ce și-le căuta.

Pe lângă ocupațiile de birou tinerul cleric începu a și predica, având remarcabil talent pentru oratorio. Încă în timpul reconvașenței sale în Mureș-Luduș, fu invitat de parochul rom. cat. — „Opra” numit — să ție el predica la Sf. Maria, când era pelerinaj la bis. din Sânger, și el acceptă, rostind o predică unguerească, pentru care a fost felicitat de toți domnii, cari luară parte la masa bogată, a plebanului. Asemenea și în Oradea ținea adeseori predici pentru care episcopul Vulcan îl felicita cu bucurie.

În toamna anului 1870 mai toate lucrurile de cancelarie eparchială i au rămas lui „în grumaz”, când episcopul s'a fost dus la dieta de încoronare, la Pojon, unde s'a încoronat, în 28 Sept. 1830, im-

păratul Ferdinand, fiul lui Francisc I. Vulcan luă în suta sa pe secretarul Al. Dobra, pe archivarul Ioan Alexi (ambii ajunși, mai târziu, episcopi) și nepoții săi Alex. Gabori și Niculae Vulcan.

Un conflict sentimental

Rățiu era un tiner presentabil și manierat. Și vârsta, și slujba îi cerea să se gândească la căsătorie. Inima alesese deja. Era o fată din Aleșd, tot Rățiu Ludovica, fica unui funcționar pensionar bine situat. Relațiunile lor sentimentale erau vechi. El făcu și logodna, și un fost prof. al lui, din seminar, ajuns canonic latin, aruncă faptul tănuit, în publicitate, în forma unui toast cu îndoelnic rost la masa episcopului Vulcan.

Rățiu remase incremenit, și-și zise în sine sa: *Timeo Danaos et dona ferentes*, De fapt toastul farișaic fu începutul unui conflict fatal. Rudele episcopului, în frunte cu sora lui, Măcinica, care ținea, ca să se incurce și descurce itele căsătoriei clericilor, porni acțiune de a împiedeca căsătoria proiectată de tinerul cleric. Că „aceea” n'ar fi de preuteasă, că ar fi prea doamnă, că n'ar fi de el, și câte toate. În schimb îi recomandau altele: pe fata cutare a popei de colo, pe fata cutare a funcționarului de dincolo, numai pe Ludovica Rățiu nu! Conflictul luă proporții. Episcopul se amestecă direct și-i spuse, că de o ia de soție pe Ludovica, nu o să-i dee decât cea mai slabă parochie... Un capitol de roman se desfășură pe această temă, care ocupă multe — multe pagini în autobiografia sa. Noi le trecem că e material de biografie romanțioasă, ce nu ne interesează. Rățiu se hotărește la cea mai mare jertfă: abzice de aleasa sa, și de căsătorie peste tot. Se hotărește a remănea celibe. După ce, cu greu a rupt relațiile, a plecat în călătorie, să uite. În luna Maiu 1831 pleacă cu un prietin, Ios Kolb, la Pesta, — „ca să-mi răsbun de aceste apăsătoare sfășieri de inimă” — de acolo la Kecskemét, Csongrád și Gyula. Reîntors în Oradea plecă în Ardeal, la Cluj, la unchiul său A. Katonai. „Au alergat, la unchiu meu, unde eram în cuartir, tineri români din liceu, filosofi, și juriști, toți me cuprindeau cu dor, cu cari multe folositoare pentru viitorul culturii naționale împărțășeam, între cari Baritz George, jurista în al doilea an, eminent și mai târziu redactor *Gazetei*, în toți pașii mei în Cluj mi-a fost cel mai fidel următor și nu era fără de mine” (p. 61).

A fost, în Cluj, și la „cunoscutul tată a Românilor ardeleni, secretarul gubernial și profesorul drepturilor în liceu Ladislau Vaida, care ținea o casă de magnat, având o muiere, zină română, din familia Méhesi”.

I-s'a destăinuit acestui „tată”. El mângăia. Ii zise: — „Lasă Toadere” — asta-i era vorba — că-ți dau eu o cocoană, mai avută și bună, vino mâine la mine, la prânz”.

Voia să-l insoare cu fata bogătanului comerciant Trandafir, român macedonean, a cărui familie, cu timpul, total, s'a maghiarizat. A fost de mai multeori la Vaída, și a făcut și alte vizite, unde era bine primit. Intre altele la o fată a fostului guvernator Bánffy George, Ferdinand Anastasia, cu care — zice — făceam o parte bună, căpătăm bani și casă în Cluj, în ulița ungrească. La aceasta am fost

intâiaoară cu Barițiu George, când m'a rugat co-coana (vrea să zică: coconița) că pânăce oiu fi în Cluj să o cercetez, că era numai cu mumă-sa văduvă”.

Toate erau însă, în deșert. Inima lui se închise odată, și cum era om tare de caracter, nime nu o mai putea deschide.

Dela Cluj se duse la Cătina, la protopopul Ios Turcu, afin al său, care în 1849, căzu victima rebeliunii maghiare, spânzurat fiind în Cluj. În Cătina avu un incident tragicomic, pentru colera, ce se lățise, din care însă îl scăpă baronul Jozsika, fost coleg de școală din Cluj.

„HRISTOS A INVIAT”

de Dr. MUNTEANU
rectorul Academiei teologice române

Este adevărul de-o covârșitoare importanță în creștinism. A devenit salutul cu care se întâmpină toți bunii creștini de sf. Sărbători ale Paștilor. Un strigăt de triumf, pe care l'am dori să izbucnească formidabil din sufletul fiecărui român. Un ecou din alte vremi, menit a reaprinde în sufletele noastre flacăra credinței strămoșești, menit a ne trezi la o nouă viață, împodobită cu virtuțile creștinești și pusă în serviciul binelui obștesc.

Niciodată trei cuvinte n'au cuprins mai mult decât acestea. Ele sunt expresia fidelă a celei mai mari și curate bucurii omenești. Momentul istoric pe care îl reprezintă, este temeiul singurei credințe salvatoare; temeiul vieții care face din om, chip și asemănare a Lui D-zeu; temeiul nădejdei învierii noastre spre fericire, sau osânda vecinică. Dacă Hristos n'a înviat, zadarnică este credința noastră, zadarnică și nădejdea noastră în promisiunile lui. Un Hristos care n'a putut călca puterea morții, rămâne un simplu om, semen al nostru, cu toate slăbiciunile firei noastre. Ori cât de minunată i-ar fi fost învățătura, nu reprezintă adevărul absolut și vecinic. Oricât de frumoasă i-ar fi fost viața nu este idealul de neajuns al vieții omenești. Promisiunile lui, o încurajare nobilă pentru adepți, dar nu realitatea, care obligă cu necesitate.

Durere, salutul creștin de D-zeească bucurie, din an în an îl auzim tot mai rar. A rămas doar în lumea satelor un bun al celor bătrâni, neînțeles pentru orășeni și generația tină. Orașanul nostru, mai cu seamă, cu atâ-

tea ideologii curente la modă, toate streine creștinismului, nu-l poate înțelege. Cu zâmbetul omului conștient de superioritatea sa, omului care s'a desbrăcat de superstițiile trecutului, îl tolerează ca pe o naivitate copilărească. Compătimente credulitatea și simplitatea sufletească a săteanului, care în secolul XX se mai poate lăsa amăgit de mituri. S'ar simți înjosit în pretențiile lui culturale ca, fie chiar și numai pentru a continua o tradiție a strămoșilor săi să se facă propovăduitorul unui mit. Buzele lui nu pot rosti salutul, când în suflet persistă convingerea falsului.

Ei bine tocmai această convingere indiferent suportul pe care este clădită, constituie pericolul uriaș care ne pândeste. Ea este blestemul vecinului, care ne-a golit sufletul de tot ceace este nobil. Stăruim după adevăr, am reușit să pierdem din vedere supremul adevăr. Suntem niște blazați, viața noastră o orbicare într'un labirint fără posibilități de ieșire la lumină. Ea creiat moravurile zilei cu întreg cortegiul lor de suferințe. A amuțit glasul conștiinței, a întunecat limpezimea minții, a slăvit voința de afumare, de unde atâta nepăsare față de tot ceace este bine, nobil și uman? De unde atâta nepăsare față de tot ceace nu suntem noi și interesele noastre? De unde atâta lipsă de conștiință a responsabilității în fața legilor omenești și divine? De unde atâta cinică sfidare a ordinii necesare progresului societății omenești. Numai dela abandonarea voită a adevărilor creștine.

Salutul înveselitor de suflete și întăritor

de nădejdi al sf. Paști, cu întreg conținutul lui adânc trebuie să reîntre în lumea sufletească a orașelor noastre. El trebuie să alunge blestemul desmățului în care ne-am prăvălit. Lumea orașelor prin păgânismul ei nu se poate face călăul națiunii. Iar mântuire nu este decât prin Hristos. Credința în el, în doctrina lui, în idealul moralei lui, e regeneratoare de suflete, dă vigoarea rezistenței. *Un neam trăește și se împune îndoit prin tăria și superioritatea credinței lui.*

Acestei lumi a necredinței și scepticismului, care ține în mână destinele neamului, mă adresez, chemând-o să-și deschidă sufletul pentru a pătrunde Hristos cel înviat. A doară este satisfăcută de rezultatele experienței trăirii fără de Hristos? Crede a găsi o altă soluție pentru a vindeca organismul adânc zdruncinat al vieții sociale? Se înșală. Hristos a fost și rămâne pentru toate timpurile lumina lumii, idealul vieții omenesti. Invățătura lui medicament pentru toate ranele, soluție desăvârșită pentru toate problemele. Căci el este D-zeu. Nici o mărire omenescă n-a ajuns înălțarea mărimii lui. Și atunci poate fi mai mare bucurie pentru un suflet omenesc, decât să se închine mărimii D-zeesti, să se facă locaș al legilor lui și exponent în lume al idealului lui?

Omenirea cu toată înțelepciunea ei n-a creiat încă omul, a cărui minte să poate concepe adevăruri de înălțimea, profunzimea, vecinicia și universalitatea învățăturilor Mântuitorului. Tot ceace este omenesc are pecetea omenescului, imperfecțiunea, schimbabilitatea și temporalul. Adevărul creștin are pecetea D-zeescului. Permanent acelaș, de nimic ajuns, de-o identică valoare pentru viața omului azi, precum a fost la început. Tot atât de activ și regenerator al vieții sufletești acum 19 secole, precum și azi. Nimic din câte a propovăduit Iisus nu s'a pierdut, nimic n-a evoluat, acele adevăruri vechi și totuși noi.

Nu s'a născut încă omul, în viața căruia să se îmbine într-o armonie desăvârșită credința cu pofta. În Iisus ideea este o măreață realitate. El își trăește învățătura. Ceace trebuie să ne impresioneze mai mult în viața lui pământească nu sunt singuritele virtuți, cari îl caracterizează, ci strălucirea tuturor virtuților într-o unitate armonică. Precum culorile luminii se contopesc în strălucirea soarelui, tot astfel se unesc la El virtuțile în soarele dreptății, ca să i lumineze uriașa personalitate. Nu este virtute, care să nu între în componența vieții lui

Iisus. De aceea limba omenească este neputincioasă când are să-l înfățișeze în toată strălucirea. Nimeni nu poate picta strălucirea soarelui. Cine a mai fost cândva pe Pământ plin de conștiința mărimii lui interne precum Mântuitorul? Cine a mai vorbit și acționat astfel din bogăția lui internă, din regeasca lui proprietate? Cât de independent era de toate puterile și tendințele acestei lumi, și totuși cine a fost mai umilit, decât El. Umiliința învâluie figura Fiului omului dela naștere până la răstignire. Legătura dintre sentimentul smereniei cu conștiința înălțimii și puterii, este misterul de nepătruns al personalității lui, este D-zeescul neînțeles pentru mintea omenească.

Cine a pătruns mai adânc mizeria omenească, totuși cine a disprețuit mai puțin, a iubit mai mult pe oameni? Se ridică mult deasupra mândriei stoice. Sfântul, care urăște păcatul, caută pe păcătoși, este prietenul și mângăitorul lor. Cunoaște răul, primește suferința, stă însă sus peste durerea pesimistă a lumii. Invinge răul prin bine. Nici odată un cuvânt de teamă pe buzele sale. Cu tăria leului îmbină blândețea mielului; cu viclenia șarpelui, nevinovăția porumbelului. Dar niciodată bunăvoința lui, nu degenerază în slăbiciune, nici iubirea în sentimentalism.

În el totul este mare și curat. Cuvântul nimănui n-a avut atâta autoritate, în fața nimănui mândria nu s-a plecat atât de mult. În mână poartă sabia care cucerește lumea pentru D-zeu, aduce totuși pacea pe care lumea n-a putut-o dobândi.

Iată D-zeul sufletului omenesc, care nu poate fi înlocuit cu nimic. Idealul și stăpânul nostru. Numai prin el regenerarea vieții obștești și întronarea binelui în lume.

O monografie bine venită

Vorbim în corpul revistei de **Afirmățiunea Românească**. În legătură cu aceasta, primim în ultimul moment un voluminos volum (460 pagini format mare), care tratează despre realizările românești pe toate terenele de sub precedentă guvernare liberală în județul Cluj. Cartea poartă prefața fostului și destoinicului prefect, Dr. Eugen Dunca.

Regretăm că, din lipsă de timp și de spațiu, nu ne putem ocupa în amănunt de realizările românești în adevăr impresionante din acest județ. Pentru a ilustra gândul care a stat la baza realizărilor din ultimul timp, reproducem concluziile d'ui Dr. Dunca, din prefața omintită.

„Augustul nostru Suveran, cu marea Sa înțelepciune, a dat Țării și Neamului Românesc un energic impuls pentru o altă viață, ce va trebui să schimbe cu totul și fața scumpului nostru pământ. Opera de culturalizare a Poporului Român, întreprinsă cu atâta suflet de M. S. Regele Carol II și toată truda Slăvitului nostru Suveran, ne va ridica pe culmi de fericire și în primele rânduri ale omenirii.

„De altă parte Nădejdea Țării, Maria Sa Mihai, Marele Voevod de Alba-Iulia, ce crește ca o stea strălucitoare, asigură de pe acum Neamului Românesc un mare și strălucit viitor”.

Românii din Rusia Sovietică

de I. C. D.

Am asistat la o conferință, în care un profesor căuta să înfățișeze starea românilor de peste granițe. Cei mai bine tratați, spunea el, sunt românii de peste Nistru. Acest domn profesor suferea de boala, de care suferim noi toți: Luăm aparențele drept realitate; minciuna, drept adevăr. Din faptul că, spre deosebire de popoarele balcanice și de vecinii noștri de la apus, s'a înființat peste Nistru o „Republică Moldovenească”, și din faptul că s'au înființat pe hârtie „Școli Moldovenești” și fără să cunoască starea grozavă a lucrurilor, trăgea concluzia că românii din Rusia sunt cei mai fericiți. După spusele acestui conferențiar, putem trage concluzia că bolșevicii păstrează și cultivă substratul nostru etnic din țara lor și că ni-l vor transmite intact la timpul său.

Se confundă fondul cu forma; materia, cu spiritul; aparența, cu realitatea. Nu am fost în Rusia, după cum am fost în alte regiuni locuite de români. Dar și eu și conferențiarul amintit putem avea mijloace sigure de informațiune, dacă nu vream să vorbim din cărți și să facem literatură lipsită de aplicare practică.

Stările din Rusia sunt atât de bune, încât granițele vastei republici sunt păzite cu strășnicie pentru ca fericiții cetățeni sovietici să nu poată privi sau trece peste ele. Astăzi, în scurte cuvinte, vom vorbi despre stările de lucruri, în ce ne privește pe noi Românii, din Rusia Sovietică, relatate de oameni care au suferit de pe urma lor. Am stat de vorbă cu refugiații. În lipsă de constatare personală, e cel mai bun mijloc de a utiliza relațiile martorilor oculari. O lectură e bună. Dar povestirea martorului ocular, actorului în mijlocul vârtoarei, nu poate fi înlocuit prin nimic.

Avem la Cluj doi refugiați din Rusia, cari au luat parte activă la evenimentele de acolo; unul mai vechiu, Dr. Zafur dela Spitalul Ortopedic din Cluj și altul, proaspăt de tot, Dl. Nichita Catan Bălan, funcționar la Uzinele electrice ale municipiului. Ambii și-au făcut educația peste Nistru, au luat parte la evenimente, sunt români neaoși din acea țară și aduc cu ei tot specificul regiunii. Să-i ascultăm pe ei și ne vom edifica pe deplin cu privire la fericita stare a românilor de peste Nistru.

Cum e tratat substratul etnic românesc

Până la 1917 Transnistrienii nu știau că există România, ca stat de acelaș sânge și credință. În școli, la geografie, li se spunea că există o Românie locuită

de un neam țigănesc, cu cari Moldovenii nu au nimic comun. „Voi nu sunteți țigani, voi sunteți Moldoveni de ai noștrii. Așa se învăța în școli. Nu știam nimic despre istoria românilor”, ne spune Dl. Bălan. Povestirea acestui tânăr e edificatoare. A intrat în clasa I primară la 1921, deci în plină eră bolșevică. Tot așa a învățat și el, cași generațiile trecute. Are patru clase primare și trei secundare (similetică), adică învățământul mediu, după organizarea rusească. Despre religie a învățat că nu este Dumnezeu, că religia este o politică burgheză, pentru a ține poporul subjugat. Până la 1928, când s'a început planul cincinal, religia a fost lichidată, prin lipsa de școli de teologie, prin impușcarea preoților și prin stingerea treptată a acelor, cari au putut să scape de moarte violentă. Dacă vreun părinte își ducea copilul la biserică, era pedepsit și în caz de recidivă, eliminat.

Aceasta a fost până la 1928. Odată cu începearea planului cincinal, primul punct era distrugerea „Culacilor” (oamenii înstăriți). Aceștia trebuiau să fie în decurs de cinci ani expropriați, exilați sau impușcați. Pentru ca să ne dăm seama de urmările acestui plan, trebuie să relevăm că în Republica Moldovenească, românii erau cei mai înstăriți și numai în urmă veneau nemții, ucrainenii și ceilalți. Cu acest sistem se extirpa, toată floarea românismului transnistrian de pe pământurile lor strămoșești.

Rolul evreimei

Prefacerile sociale adânci ce au urmat au avut drept efect de a scoate evreimea la suprafață, de a o pune în fruntea treburilor publice și a-i preda bogățiile. Exproprierea a fost în adevăr pentru toți și tot așa și persecuția religioasă. Pentru evrei a fost însă totul numai o aparență. În fapt sinagogile n'au avut de suferit. Proprietarii evrei ai fabricilor și fondurilor de comerț, după ce și-au lichidat avutul transformându-l în aur și punându-l la adăpost, au trecut în advăr la început ca simpli muncitori. Dar, după o activitate de câteva luni, deveneau membri ai sindicatului muncitoresc, dobândeau toate drepturile de muncitor proletar. Iar după alte câteva luni, îi vedeai casieri, directori, președinți etc., adică stăpâni pe situație, cu mult mai bine situați, decât cum fuseseră mai înainte.

Ceice nu erau evrei, deși erau și ei proletarizați prin expropriere, nu puteau deveni muncitori proletari. Pentru aceștia era regula de a nu putea

deveni membri în sindicatele muncitorești, dacă nu erau descendenți de proletari cel puțin din a treia generație.

După ce țăranilor români li se lua pământurile și li se confiscau averile, nu mai puteau trăi decât sau în pușcărie, sau din venituri ascunse, sau să moară de foame, sau să fie exilați ori împușcați. Vara se mai putea munci și câștiga ceva la „Colhozurile” statului: Toate erau însă precare. Foștilor „Culaci” copiilor și nepoților acestora, dacă cereau, li se liberau de la primărie certificate în felul următor: „Culac, lipsit de drepturile cetățenești și imposibil la împozitul maxim și fără amânare”.

Cu acest certificat și toți din categoria aceasta, puteau muri pe stradă ca câinii părăsiți. Nici în spital nu erau primiți și nu le dădea nimeni nici un ajutor. Cei din aceasta categorie nu aveau alte drepturi decât acelea de a muri de foame, de a fi împușcați sau de a fi exilați în Siberia.

„Nu aveam siguranța persoanei. Un soldat, un polițist, sau orice comunist, dacă te împușca, nu numai că nu era pedepsit, dar era și răsplătit. Și dacă era funcționar, era avansat. A făcut o faptă bună și de curaj că a distrus un culac”.

Să vedem ce se înțelege prin culac. Culaci sunt: 1) Cei săraci pentru moment, dar ai căror părinți au fost bogați 2) Cei deveniți proprietari sub regimul bolșevic. 3) Cei cari au fost sub regimul vechiu în orice serviciu public. De pildă, dacă tatăl sau bunicul a fost gardian (sergent de stradă), fiul sau nepotul erau lipsiți de drepturi cetățenești.

Și astfel în Rusia se exterminază tot ce este valoare. Intelectualii, marii, proprietari, preoții, funcționarii fostului regim, ofițerii, au fost executați în anii 1917—1918. Să nu uităm că în felul acesta se proceda numai cu creștini. Din spusele Dlui dr. Zafur rezultă că „Siguranța statului (G. P. U.), comisariatul de interne, organele sale și toate autoritățile superioare erau ocupate de jidani. În toate comisariatele, inclusiv al externelor, abia dacă se găsea câte un rus pe ici pe colo; toți erau jidani!!

Stările din republica Moldovenească

Dar să revenim la „Republica Moldovenească”. Aici românii erau cei mai bine situați și aveau majoritatea relativă. Să vedem ce au devenit, ce puteau deveni acești români și întrucât această republică era „Moldovenească”. Până la 1928 românii erau împușcați sau exilați în mod sporadic. Dela 1928, odată cu planul cincinal, sau început exilările și împușcărilor în masă, pe tot întinsul Rusiei. Milioane de oameni erau luați, pe cale administrativă, cu familiile lor și duși în Siberia de Nord. Frigul care

ajungea până la 65%, tratamentul inumau și muncile grele în păduri neumblate, făceau ca acești nenorociți să se stingă în timpul cel mai scurt, în special de foame și de frig. Aceasta se întâmpla cu țăranii. Ei urman să moară de la sine. Nici nu se putea rezista, față de munca grea, lipsa de haine și de mâncare și față de tratamentul barbar. Cei mai rășăriți însă, adevărații cei ce aveau puțină școală, ceice nu erau apti pentru munca brută, și mai ales intelectuali deportați, erau deadreptul împușcați, fie pe drum, fie în Siberia.

„La 1931 — ne povestește Dl. Bălan, ne a exilat și pe noi în masă. Atunci am fost luat și eu cu toată familia mea: patru frați, două surori și doi unchi cu soțiile și copiii lor, total 23 de persoane. Ne-au pus într'un tren de marfă. Eram circa 5-6000 suflete, majoritatea sovârșitoare (90% Moldoveni). Am fost duși în nordul munților Urali. Chiar în prima iarnă au murit mai mult de jumătate din tot transportul. Până la 1933 din familia mea nu a mai rămas nici unul. Eu am reușit să evaderez, și, cu peripeții infinite, să trec în România.”

Ca să ne dăm seama de ceea ce se petrece în Rusia, să ne gândim că pe tot întinsul ei se fac asemenea transporturi. Nordul Siberiei a devenit astfel mormântul a milioane de oameni. Tot ce a fost intelectual sau om cu stare, care nu a pierit mai dinainte de mizerie sau prin împușcare, e trimis să moară sau să fie împușcat, în gheturile nordice. Eu am fost pe la îmbucătura fluviului Obi, acolo în Iunie—August clima e suportabilă. În celelalte luni, frigul se coboară, până la 63% sub zero. Nu se poate suporta. Apa clocotindă, dacă o arunci, îngheață înainte de a ajunge la pământ.

Școala și nivelul ei

Dar să ne ocupăm puțin de școala și de românismul care se practică în „Republica Moldovenească”. Să vedem ce fel de „educație națională” dobândesc ceice scapă de urgie.

Capitala micii republici e Tiraspol. Aici românii sunt prea puțini. Școli Moldovenești, nu există. Sunt două „Similecte” (școli civile ca șapte clase, inclusiv învățământul primar), Similetca No. 1, rusească și Similetca No. 2 complet evrească. La Similetca rusească găsim și evrei; la cea evreiască nu există nici un creștin. „În 1929 — ne spune dl Bălan — am absolvit Similetca eu și încă doi români, din circa 100 de absolvenți. Au mai absolvit doi bulgari. Ceilalți, jumătate, erau ruși și restul jidani. Jidanii aveau deci Similetca lor exclusivă, plus circa jumătate din cea rusească. Asta e dealtfel proporția generală printre conducătorii Rusiei Bolșevice”.

Din starea învățământului superior, ne putem da seama de ce poate fi învățământul în școlile așa zise „Moldovenesti”. În unele sate se găsesc școli cu limba de predare moldovenească pentru membrii regimului, adică pentru membrii „colectivilor”. E un învățământ de bațjocură, care distruge sufletele. Învățătorii sunt străini, în primul rând jidani, cu pregătire de trei luni.

Copiii românilor pot fi astăzi în școală și mâine să fie tratați drept culaci și exterminați împreună cu părinții lor prin împușcare sau deportare. Nu există nici o siguranță. Deportarea se face pe serie. Faptul că ai lucrat în colectiv, nu e o garanție. Azi ești lucrător în colectiv și mâine ești pus pe tablou pentru exilare, căci dacă tu n'ai fost culac, atunci a fost moșul sau strămoșul.

„În Rusia nici dacă ești om mare nu ai siguranță. Singurii în siguranță sunt jidanii cu excepții de minimă importanță față de starea generală. Spre pildă, când ne-a exilat pe noi, printre cei circa 6000, era și un evreu. Acesta era cu inimă bună și se lăuda că el nu va ajunge până în Siberia. Și așa a fost. Pe drum jidanul s'a aranjat. În ce privește învățământul românesc, acesta nu e decât praf în ochii străinilor și un mijloc de a atrage pe Basarabeni și de a otrăvi în mod diabolic sufletele. Românii sunt extirpați pe o cale sau pe alta, și în locul lor se aduc ruși, mai ales soldați cari au făcut serviciul în regiune. În fostele noastre case, aceștia sunt azi instalați. Pe vremea țarilor nu era școlă moldovenească. Sufeream și atunci. Ne păstram totuș limba și obiceiurile din moș-strămoș. Azi, sub „Republica Moldovenească” suntem pe cale de a fi total extirpați”.

Pregătirea de colonii pentru vecini

După datele ce posedăm substituirile acestor populații se fac pe toată întinderea granițelor occidentale ale Rusiei Sovietice. Se întăresc cu elemente credincioase regimului. Dar se și pregătesc pentru noi și pentru ceilalți vecini vaste teritorii de colonizare. Căci nu se poate ca se nu se facă justiție.

Dacă românii sunt astfel tratați și dacă populațiile noi venite nu constituiesc decât animale de muncă, fără nici o legătură cu pământul, acest pământ frământat cu sânge românesc, va trebui să fie odată al nostru. Actuala stăpânire satanică de peste Nistru, lucrează puternic în această direcțiune. Va trebui să se întoarcă vremurile de la 1917. La 17 Dec. acel an a avut loc la Tiraspol, primul Congres Național Moldovenesc, ținut de soldații și delegații românilor Transnistrieni. Aici își are origina adevărata Republică Moldovenească. Atunci s'a înființat un regiment moldovenesc. Atunci s'au proclamat ro-

mâni autonomi, cu delegați în guvernul ucrainian și s'a hotărât ca toate școlile și instituțiile publice să fie românești și conduse de români. Această stare a durat până în Februarie următor când au venit comunistii. Atunci conducătorii au fost împușcați, sau au fugit în România, iar opera de afirmare românească a fost pe loc extirpată.

Congresul de la 17 Dec. 1917 românizase 34 de școlile, dintre cari unele cu clădiri frumoase, cu grădini mari și cu locuințe pentru învățători, rămase de pe timpul țarilor. Bolșevicii au înăbușit opera în fașe. La frumoasa școală din comuna Speia, jud. Tiraspol este și astăzi director Alexandru Carastulanu, care nu are nici patru clase primare, care mai înainte a fost a fost acolo servitor și care pentru meritele sale bolșevice în timpul războiului civil, a fost făcut acolo director. Tot la acea școală sunt doi învățători din familia Ciocan, care au patru clase primare. Această școală este privilegiată și o dăm cu titlu de exemplu. Alte școlile „moldovenesti” au învățători în condițiuni similare, jidani sau ruși cari nu știu românește.

Dar opera începută atunci, trebuie reluată. Rușii ne-au dat pilda. Ei au recunoscut în mod oficial că dincolo de Nistru este un vast teritoriu românesc. Dacă suntem oameni și dacă vom ști să ne afirmăm în lăuntru și în afară, vom avea o țară nouă și vom ști să ne facem la timpul său stăpâni pe ea. Vom ști să ducem și să plantăm acolo cultură și suflet românesc, în locul morții și a prăpădului cari băntuiesc astăzi regiunea.

S'au dus în Siberia, s'au dus și se vor mai duce românii cu bogățiile lor. „Părinții mei — ne mai spune Dl Bălan — au avut 40 de disiatine, circa 100 de iugăre, case și vie. Noi știam că vom fi expulși. Din această cauză, ne capitalizam câștigurile. Am ascuns ceva produse și am îngropat un butoi de vin, din care vindeam, cu riscul de a fi împușcați dacă am fi fost descoperiți. Așa trăiau oamenii. Cu asemenea fonduri am fost duși în Siberia. Numai cu asemenea fonduri poți scăpa de acolo. Cei ce nu le au, merg la moarte sigură. Dacă lucrezi, mori de muncă excesivă, de foame și de frig. Dacă nu lucrezi, te împușcă, și tot acolo ajungi”.

Am reprodus pasagiul de mai sus din declarațiile dlui Bălan, pentru ca să ne rămâie la sfârșit, parfumul locului, impresia strălucitei culturi bolșevice de peste Nistru și starea înfloritoare a românilor de acolo, comparativ cu românii din alte părți după cum s'a afirmat de conferențiarul amintit la început.

La asemenea concluzii ajungem, dacă vorbim din cărți, dacă măcinăm vorbe și nu trăim în lumea realităților vie. Să punem cele ce am relatat mai sus,

cu privire la stările de lucruri din masele populare, cu ceace știm că se petrece în clasele conducătoare și până sus la stăpânul absolutist al Republicii Sovietice Socialiste Rusești. Oricine poate vedea că întreaga Rusie este un vast laboratoriu de satanism sub conducerea și acțiunea directă a rasei iudaice. Față de acest laboratoriu satanic rasele Europene numai așa pot sta impasibile, dacă renunță la menirea lor, dacă abdică dela cele mai elementare îndatoriri de umanitate și de autoapărare și dacă se complac în lașitate.

Mai curând sau mai târziu opera de purificare va trebui să fie întreprinsă. Cu cât mai repede, cu atât mai bine. Ceeace fac Japonezii în China, va trebui să facem și noi în Europa. Popoarele cari ocupă teritoriile vaste ale Rusiei de astăzi vor trebui să fie eliberate și făcute realmente stăpâne pe soarta lor. Un viitor eroic ne așteaptă în această direcțiune.

Să știm deci că și din această parte ne așteaptă mari încercări. Să avem prezent în minte și în inimă faptul că întreaga Siberie de Nord a fost transformată de către jidănimia conducătoare și de către rușii făcuți coade de topor în mâinile lor, într'un vast cimitir în care val după val își găsesc mormân-

tul milioane de oameni, între cari sunt și frații noștri de peste Nistru. Să ne gândim că dincolo de Nistru e iadul nemilos care înghite tot ce are Rusia ca valoare și că oamenii de pe un $\frac{1}{4}$ din globul terestru au fost transformați în robi, în producători de avuții materiale în mâna Iudei.

Grație pasivității popoarelor Europene, pierespiritualicește această țară imensă și aceasta ar fi și soarta noastră a tuturor, dacă nu ne vom deștepta din amorțire, dacă nu vom lua din vreme măsurile necesare pentru distrugerea hidrei. Omenirea se găsește la o grea răspântie. Se dă o grea luptă între Izrael și restul lumii. Nu există potentat mai imoral, mai fără scrupule, mai nemilos, mai criminal, decât jidanul. Pe cât de umil, de blând, de darnic, de târător e când se simte slab, pe atât de neîndurător e când are puterea în mână. Nici un popor european și nimenea de pe glob nu e în stare a comite atâtea crime abominabile. Izrael se prezintă ca însuși satana, ca distrugătorul genului uman.

Mari încercări, dar și un mare viitor ne așteaptă în această direcțiune. La chemarea umanității pentru extirparea satanismului iudaic, toți românii să răspundem într'un singur glas: **Prezent!**

LA PAȘTI

de Canonic I. GEORGESCU

Învierea Domnului e cea mai mare minune, e centrul întregii religii creștine.

Și alți traumaturgi sau făcători de minuni au ridicat pe unii morți din mormânt. Astfel, pentru a rămânea exclusiv la cărțile Vechiului și Noului Testament, prorocii Ilie și Elisei, apoi SS. Apostoli Petru și Pavel au redat unor frați „mutați dela noi” viața pământească pierdută; dar ei înșiși, odată morți, n'au mai eșit din mormânt.

Minunea învierii proprii a fost hărăzită exclusiv autorului vieții și al morții, Domnului nostru Isus Cristos.

Deaceea, dela începutul creștinismului, această minune mișcă toate sufletele, convertește toate inimile, preface toate caracterele. Martorii cei mai hotărâți ai acestei învieri sunt apostolii și toți cei „peste cinci sute de frați”, cari L-au văzut înainte de înălțare. Martor neclătit și poate cel mai vechiu — mai vechiu chiar decât evangheliștii sinoptici (Matei, Marcu și Luca) — este marele apostol al neamurilor S. Pavel, care în întâia sa scrisoare către Corin-

teni (XV, 14) zice: „Și dacă Cristos n'a înviat, deșartă este atunci predica noastră, deșartă este credința noastră”.

Marturia S. Pavel din această scrisoare e cu deosebire prețioasă din punct de vedere istoric. Ea e scrisă la 25 de ani după marele eveniment. O inscripție găsită cu prilejul unor săpături arheologice făcute de învățatul francez Emile Bourguet în Delphi confirmă datele aflătoare în Faptele Apostolilor (XVIII, 12, 14, 17), precum și în I. Cor. că, în adevăr Galion, fratele lui Seneca, este cârmuitorul Ahaiei, când S. Pavel predică în Corint și în Grecia

Fiind vorba de un răstimp așa de scurt, abia 25 de ani, nu poate avea loc nici o născocire de basme și legende, nici halucinații și sugestii de mase. Omul e atât de ticălos și nemernic, încât făurește minciuni, ca să scape de un anume rău; dar nu s'a văzut om care să mintă cu scopul de a-și face singur rău, de a se osândi. De aceea zicea marele filosof Blaise Pascal: „Cred bucuros martorilor cari se lasă gătuți”.

Așa se explică cele trei mari minuni prăznuite de întreaga creștinătate la S. Paști: 1. învierea fizică a Mântuitorului Cristos; 2. învierea morală a Apostolilor; 3. învierea socială a lumii întregi.

Limbajul omenirii în deosebi al popoarelor latine, cea mai veche familie de nații creștine, confirmă aceste fapte. Ziua a șaptea, ziua învierii lui Isus este numită ziua Domnului (dies Dominica); de aici „Duminică”; iar cea dintâi, cea mai veche, cea mai mare sărbătoare sunt Paștile; Paștile Domnului, Paștile.

Nici un alt praznic nu e atât de potrivit pentru reculegere, concentrare, înălțare de suflete, ca acesta.

La acest praznic lumina lui Cristos luminează tuturor.

De aceea e bine să cercetăm puțin ce va să zică a fi creștin, adică urmaș al lui Cristos?

A fi creștin, de bună seamă, nu e a purta numai numele și a uita îndatoririle creștinești. Scris este: „Nu orișicine-Mi zice: Doamne, Doamne! va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu, care este în ceruri” (Matei VII, 21). Deci, vorba Românului: Faptele, faptele, nu oala cu laptele!

A fi creștin nu e nici a fi credincios, a avea credință. Câți sunt cari cred, dar nu fac ceace le arată credința. „Tu crezi că Dumnezeu este unul” — zice apostolul Iacov — „și bine faci; dar și dracii cred și se înfioară” (II, 19). N'ajunge, deci, o credință abstractă, teoretică, vagă într'o Ființă Superioară, Creatorul tuturor: Etern, Necesari, Drept, Atotștiutor, Atotputernic, Prea-milostiv, etc. Se cere o viață conformă cu această credință în Dumnezeu. După cum trupul fără suflet este mort, tot așa și credința fără fapte este moartă (Iacov II, 26).

O spune limpede Domnul Cristos când răspunde tânărului: „Dar dacă vrei să intri în viață, păzește poruncile!” (Mt XIX, 17).

Cari porunci?

Cele zece cunoscute încă dela proorocul Moisi din Legea Veche!

Ținerea poruncilor se impune nu numai pentru indivizi, ci și pentru popoare.

Când Mântuitorul își trimite apostolii în lume, El le zice: „Duceți-vă și faceți ucenici toate neamurile, botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh și învățați-i să

păzească tot (!) ce v'am poruncit” (Mt. XXVIII 19—20).

Nenorocirea neamurilor, deci și a neamului românesc; este că ele nu țin toate cele poruncite de Dumnezeu și astfel păcătuiesc.

*Iar tu, neamul meu român,
Supt de șarpele păgân,
Inviază din păcat,
Căci Cristos a înviat!*

Credință mare

de IOAN POP-Dej

Pentru lucrurile mari se cere întotdeauna o credință mare, o credință sinceră urmată de fapte tot atât de mari. O cauză sfântă cere sacrificii sfinte, iar „lupta trebuie dusă înainte cu perseverența apostolatului și cu vitejia sufletelor alese”, suflete care știu să se uite pe sine și să jertfească orice, pentru a duce la fericire ceea ce este mai sfânt: Neamul. Căci „nici o putere, nici o dragoste nu este deasupra Neamului, nu se poate îndeplini decât în-Neamul tău, afară doar de puterea lui Christos, de dragostea pentru El”. Mai presus de toate fericirea Neamului, dragoste pentru cea mai mare putere. Căci ce valorează meschinele satisfacții personale față de sfintele jertfe pentru o credință mare, credință sfințită, pentru Neamul tău.

Glasul sângelui românesc a fost auzit și ascultat. Porunca lui trebuie dusă la îndeplinire. Acest glas ne cere o Românie eroică, ne cere o Românie așa cum au vrut-o martirii Neamului nostru, o Românie vrednică de atâta sânge vărsat. El a aprins în sufletele cele mai curate virtuțile românești și prin acestea s'au pus pentru veșnicie, temelii României eroice. Iar Dumnezeu care ne-a incredințat acest sfânt destin a vrut ca „la temeliile mării viitorului românesc să fie suflete gigantice și de granit”. Dumnezeu a sfințit aceste temelii de jertfă supremă. Tocmai de aceea ele nu vor putea fi dărâmate de furtunile veacurilor. Orice încercare de surpare sau nimicire a acestor temelii se va sfârși de cea mai grozavă armă: de credința crescută din sfinte jertfe. Aceste încercări vor fi socotite cel mult ca svârcoliri disperate, svârcoliri care se fac, deși se știe că sunt zadarnice, pentru că așa sfârșește „Răul” lupta sa împotriva „Binelui”.

Toate acestea nu împiedică cu nimic înălțarea și desăvârșirea zidirii. Peste încercările neputincioase, peste ură și uneltiri mișelești, România eroică se întărește mai mult, ea crește mai dărză și razele ei lucesc din ce în ce mai strălucitor.

Căci credința nu se înființează dar nici nu se desființează.

Gabriele D'Annunzio

de IOSIF E. NAGHIU

În studiile dlui Ramiro Ortiz despre literatura italiană, se menționează trei coroane ale poeziei italiene moderne; Carducci, D'Annunzio și Pascoli. La începutul lunii Martie, din anul curent, o „coroană” a părăsit planeta noastră. Moartea l-a găsit scriind la romanul — „*Calea cea bună*”. Mutatis-mutandis și despre D'Annunzio se poate spune ca despre anticul Platon — „*scribens mortuus est*”. — S'a stins la Gardona o energie rară, un geniu al scrisului, un erou al faptei: *D'Annunzio*.

S'a născut la Pescara, în Abruzzi, la 12 Martie 1862, ca fiu al lui Francesco Paoli și a Luisei de Benedictis. Primele învățături le primește de la un profesor particular. Urmează cursul secundar în colegiul Cigogniri de la Prato din Toscana. De mic, simte că e favorit al Muzelor. La vârsta de 16 ani scrie primele versuri. La absolvirea colegiului, duce cu sine două volume de poezii. Cea mai importantă creație din epoca adolescenței e — „*Canto Nuovo*” — publicată în 1881, prin care i se deschide perspectiva parnasiană. Urcă Parnasul prin numeroasele sale poeme, poezii lirice, romane, nuvele și romane.

Volumul — „*Poesie*” (Poema paradisiaco, Odi navali) apărut la Milano, în 1905, după caracterizarea unui critic, ne duce în fața unei procesiuni simbolice, sculptate în marmora de Paros. „Poezia nemuritoare a faurului și a nimfei” (R. Ortiz, Capodoperile lirice italiene, p. 16), reînvie lumea mitologică a Romei și a Eladei. Reînvie lumea mitică, cu centauri, eroi, nimfe, zei și semizei.

Acelaș interes îl prezintă cele 4 volume de romane: 1) I romanzi della rosa; 2) I romanzi della melograno; 3. I romanzi della rocce. D'Annunzio a compus și opere și a fost în acelaș timp și dramaturg. Dintre dramele sale cităm: „*La fiaccola sotto il moggio*”. — „*Feara*” „*Il sogno di una mattina di primavera*” „*Citta Maria*”, „*La Gioconda*”, „*La Gloria*”. „*Francisca da Rimini*”. Acelaș succes l-a avut și în genul epic.

Intrat în Panteonul umanității prin creațiile sale de inspirație romană, coboară din Olimpul poeziei în viața politică. Aci se cere aderență la o doctrină. La început D'Annunzio oscilează între dreapta și stânga. Incurând își găsește punctul cardinal. Naționalist, vrea să vadă Italia glorioasă, fără lupte politice, fără ideologii subversive. Militează pentru un stat totalitar, prin care poporul său să se înalțe, să se întărească. Pentru această viziune a sa, e numit

părinte al fascismului. Poetul D'Annunzio, militant pentru această ideologie nobilă, devine erou prin faptul că acționează și în viață consecvent principiilor enunțate. După începerea războiului mondial, face propagandă pentru intrarea Italiei, alături de Franța. Când statul italian și-a chemat fiii să lupte pentru întregirea teritorială, D'Annunzio pleacă pe front ca locotenent de cavalerie, iar mai târziu, de aviație. În Februarie 1916, e rănit la un ochiu și decorat. După o jumătate de an de spital, se reîntoarce în armată. La sfârșitul războiului, peptul său e decorat cu alte 3 medalii. A participat la atacurile dela Cattaro. În August 1918 a executat sborul asupra Vienei, pentru care i se dă medalia de aur. Pilotul iscusit devine incurând strateg și comandant. Prin tratatul de la Saint Germain Italia nu câștigase orașul Fiume. În 17 Sept. 1919, pleacă cu o legiune de voluntari la Fiume. Cucerește orașul, devine dictator. În 1920 îl cedează armatelor italiene. Se retrage la palatul său de lângă lacul Garda. Cu conștiința datoriei împlinite, mulțumit de succesul poporului italian, trăește retras, preocupat de probleme literare, meditând pe malurile lacului. În 1923, își donează statului italian palatul său, devenit Muzeu Național. În 1924, e înălțat la rangul de Prinț de Montenevoso. În palatul său, primește în 1934 vizita dlui Mussolini. În 1937 e ales președinte al Academiei Italiene.

E interesant de remarcat că prin 1933, se răspândi zvonul că ar fi murit într'un accident. După câteva zile, știrea a fost desmințită. D'Annunzio mai avea să devină președinte al Academiei Italiene. Fiind spre sfârșitul articolașului, voiu aminti și o mică anecdotă în legătură cu viața marelui romantic. Se zice că îi plăcea să se plimbe cu barca pe lac. De pe valurile lacului se vedeau zidurile unui castel spoit în verde. Într'o zi proprietarul și-a spoit pereții cu o altă culoare. D'Annunzio enervat, voia să distrugă întreaga clădire. Din fericire proprietarul cunoscând talentul vecinului său, a cedat.

Anul acesta, moartea în dreptatea-i a totegalatoare, l-a răpit. Dar

Triumf ceresc e moartea
Când moare muncitorul
Urmașilor din lume
Lăsând brăzdat ogorul,
Iar cei rămași în viață
Admir pe celce moare,
Zizând: „Pentru a lui țară
Trăit'a și-a murit”.

Cu el moare „ultimul supraviețuitor al Renașterii” cum îl numește dl Mircea Eliade (Cuvântul, 1938, An. XV, Nr. 3165, p. 2). „Nimeni altul n'a intrupat mai deplin ca el toate idealurile Renașterii: politehnician și meșteșugar renumit, scriitor de „varia literatura” egoist și cinic, amant perfect și risipitor, Maecena, șef de insurecție civilă și comandant neînfricat de voluntari, condottiere și strateg militar, sportman și aviator: D'Annunzio a trăit cea mai proteică existență pe care și-o poate îngădui un modern” — (Mircea Eliade, loc. cit).

Menționasem că de pe la 1914, pe primul plan al preocupărilor sale e problema politică. Dar în această epocă, politicianul e dublat de scriitorul fecund. Scrie numeroase opere în legătură cu Italia și cu problema fascismului. Cum aminteam la început, romanul „Calea cea bună” a rămas neterminat.

După această notă asupra lui D'Annunzio se pune desigur problema traducerilor. Cred că cea mai veche traducere a fost făcută de Alexandrescu Dorna, în poezia „Preamblarea” și a apărut la 1895 în „Familia”. Reproduc câteva strofe românești, păstrând ortografia veche:

Nu me iubiți, nu ve iubesc și totuș este
Între noi doi ceva nespuse de blând și drag
De eri: ceva așa neînțeles și vag
Ce-acoperia din trista vieților poveste
Puțin și pare că'n trecut o depărtează.

Da, eri, părea că totul mi se depărtează
În minte când vorbiam cu voi, când v'ascultam.
Și'n liniștitul mării clatin urmăriam
Cum albi ca lâna aburii se'nfiripează
În nori pe-a cerului albastră întinsoare.

Oare-mi puseseti voi, albastra întinsoare,
Sau marea, liniștea în suflet și în gând?
Aproape me uitasem însumi, ca nici când.
Doar aburii cei albi ca lâna... crini în floare...
Vedenii albe'n cercuri, pe întinsul mării...

Și marea calmă ca și eri, în multe rânduri,
Ca să putem străbate țărmi liniștiți,
Sau pe sub pomi să dăm aripi, tăinuți,
La șoapte și la vise și la câte gânduri...
— O! voi cu numele pe care nu-l șoptesc! —

Căci voi nu me iubiți și eu nu ve iubesc.

În Cuvântul (Nr. pomenit mai sus) există și o scurtă bibliografie a traducerilor românești din D'Annunzio, alcătuită de L. P. (Lucian Predescu?) Cred că această problemă ar merita un studiu mai detaliat, în excelenta publicație. — „Studii Italiene” —

de sub conducerea d-lui Alexandru Marcu. Același interes l-ar prezenta și o ediție antologică a operelor lui D'Annunzio.

Inchei aceste șire de pomenire, cu epitaful italian — „Onorate l'altissimo poeta” — care se poate grava și pe mormântul său.

REVISTE

Scânteieri. La Târgu-Mureș, în locul Ghiocelului — apare sub aceeași îngrijire a d-lui J. Timiș, noua revistă de mai sus. Au apărut doi numeri cu frumoasă înfățișare și promițătoare contribuții, în proză și versuri. Se remarcă mai ales scânteierea unei Săgeți spirituale

În ultimul număr „Cronica” remarcă elogios Busturi Sufletești de Dr. Ilie Dăianu. „În „Busturi sufli.” P. Dăianu — zice I. Timiș — cu gingășia caracteristică sufletului prea încercat, azi retras în mijlocul cărților, cari i-au rămas credincioase și scumpe tovarăși, cu toată căldura scrisului, ce te învăluie ca o rugăciune în haina curățeniei și a seninelor gânduri, îți readuce în suflet icoana vremilor de jertfe și a sufletelor cari au veghiat și cari vor veghea ca destinul și mândreța neamului să nu se abată din drumul trasat de părinții și strămoșii noștri”...

Dimândarea. Minunata revistă macedo-română, din București, an. II. no. 9, are temeinice articole despre problema acestor frați, cari singuri, din tot neamul, așteaptă o așezare nouă și definitivă pe pământul țării. Macedo-Românii în istorie, de Ion Foti, și aceeași temă de Nuși Tulliu, sunt vrednice de atențiunea tuturor. „Cântecul plaiurilor noastre” e un miracol de frumseță poetică. D. Gh. Murun merită deosebite elogii pentru acest cântec — de lebadă a românismului din Balcani.

Tot așa de frumos „Păstorul Pinelului” de Nuși Tulliu.

Bogată cronică și informație.

Scoala Noastră din Zălau, sub direcția d-lui D. Mărgineanu, anul XV, no. 3, e bogată și interesantă.

Orientări, din Moinești-Bacău, an. VII. 2. este este plină de serioase preocupări filosofice, culturale și versuri. Foarte multe versuri.

Bănatul Literar. An. III. no. 9-12, e scris aproape întreg de L. Costin și G. Lică-Olt. Poet nou A. Parțanu relevă talent nou. Asemenea Mia Cerna, G. Negru.

„România Eroică” în slujba înaltelor comandamente naționale

de ȘT. VLĂDESCU

Președintele Federației Naționale a Presei din Provincie

Intellectualii și țărani români din orașele, satele și cătunele țării și mai ales ale Ardealului și Banatului, îmbrățișează cu căldură și entuziasm revista clujană: „România Eroică”, pentru că în coloanele ei, oamenii de știință și cetățenii tuturor claselor sociale, strânși legați de brazda străbună, discută cu seriozitate și competență toate problemele de interes obștesc, probleme cari răspund ca o adevărată poruncă vremurilor noi și înaltelor comandamente ale statului nostru național.

Preoții, învățătorii, magistrații, intelectualii orașelor și satelor și chiar ostașii țării, prin lumina minții lor contribuie la răspândirea acestei reviste de propagandă culturală și afirmațiune națională.

Cine a urmărit cu atențiune activitatea ce o desfășoară revista „România Eroică” în domeniul publicisticii, poate aprecia eforturile demne de subliniat ale Directorului ei, dl I. Colfescu-Delaturda, care pentru o sfântă și neclintită credință desăvârșește o operă închinată țării și prestigiului ei.

Facem aceste reflexiuni pentru a evidenția nu numai munca, strădania și talentul conducătorului și îndrumătorului revistei „România Eroică”, ci mai mult pentru a pune în adevărata lumină pe cărturarul mereu atent la tot ce trebuie realizat în vechiul ei hotar.

Prins în vâltoarea luptelor de afirmare a românismului încă din cei mai frumoși ani ai tinereții sale, dl Colfescu-Delaturda n'a încetat o clipă să arate prin scrierile sale de o înaltă concepție filozofică, socială și religioasă, prin conferințe instructive, cași de pe fotoliul ministerului public, de la bara justiției, sau în coloanele ziarelor la cari a colaborat, virtuțile neamului său și să demonstreze necesitatea punerilor lor în valoare.

Înainte războiului a fost animatorul mișcărilor culturale și cu caracter național, iar după întregirea patrimoniului a trecut din țara vechiului regat, în ținuturile unite, unde îndeplinește un adevărat apostolat.

Deasupra tuturor patimilor și a frământărilor politice, dl Colfescu-Delaturda a înțeles să facă apel la unirea tuturor românilor, tutu-

ror energiilor creatoare, fiindcă numai astfel vom putea nivela toate asperitățile.

„Pentru noi orice român, de sânge, câștigat sau recâștigat, întrucât este o celulă vie, animatoare, este o comoară care trebuie cultivată, purificată și pusă în valoare în complexul vieții naționale, căci, în ultima analiză, în înmulțirea și în existența vie a indivizilor stă adevărata putere și bogăție a țării”.

„Între noi și voi” nu există. Există numai înaltele comandamente naționale, cari ne unesc pe toți. Câtă dreptate are, când ne spune combătând regionalismul celor înstreinați și pe desrădăcinații neamului lor:

„Adevăratul luptător, cași adevăratul purtător de cultură, își întrebuințează mai întâi puterile, pentru a scoate din el și a pune în valoare partea nobilă, creatoare, și apoi, își pune talentul în funcțiune, cași toată ființa sa socială, pentru a scoate din om perla și a înlătura gozul; nu, pentru a scoate în evidență gozul, și a distruge perla, cum se face în lumea materialistă, lipsită de elan și de perspectivă”.

„Românii, printr'o strânsă și cinstită colaborare, vor putea înlătura toate greutățile, până la împlinirea idealului visat de moșii și strămoșii noștri”.

Iată programul de lucru al unui patriot care n'a precupețit munca și strădania sa, și iată de ce astăzi când „România Eroică” împlinește un an de existență, Federația Națională a Presei din Provincie, ia parte cu tot sufletul la această sărbătoare.

REVISTE

Țara Bârsei din Brașov, An. IX, nr. 3. Bogată și interesantă, ca totdeauna. De relevat: O nouă contribuție la ist. Românilor în evul mediu, de Aur. A. Mureșeanu. Sonete de Ecaterina Pitiș. Aritmetica lui Șincai de Vict. Marian, etc.

Afirmarea din Satu-Mare se afirmă cu putere și gust și în nr. 3 al anului 1938. Pagina titulare e înflorită cu o splendidă bis. de lemn din Țara Oașului desemnată frumos de I. Rentea. Simbolic chip și am dori continuare.

Economia dirigiată

de ȘT. PENEȘ

Secretarul Centralei Reuniunilor

După un an de colaborare permanentă, număr de număr, la revista: „România Eroică” asemenea drumetului, reprivesc cu ocazia intrării în al doilea an de activitate, întreaga distanță parcursă, și rămân uimit de câte schimbări s'au desfășurat pe dinaintea ochilor.

În primul articol strigam din adâncul sufletului, pentru ca să fiu auzit de întreaga suflare românească: *Ne lipsește clasa de mijloc*, de limba și legea românească, iar în al doilea articol scriam, *Clasa de mijloc românească trebuie creată*. În August anul trecut continuiam: *Lipsa clasei de mijloc este un adevărat dezastru*, iar în numerile 5-6; 7 și 8 scriam: *Jidaniile sugrumă clasa de mijloc românească, Cooperatiunea și clasa de mijloc românească*, și încheiam seria scrișorilor mele cu articolul *Omul potrivit la loc potrivit*.

Dacă ideile, exemplele și concluziile cuprinse în aceasta serie de articole publicate în „România Eroică”, au avut efectul dorit, singur nu aş putea spune. — Știu însă un lucru, că am atacat în plin problema cea mai neglijată, din câte s'au pus, problema economică a țării românești, pornind dela adevărul, că *elementul românesc, făuritor, apărător și susținător de stat este rob, pe terenul economic, în propria lui țară*.

Nu am trecut cu vederea nici o împrejurare, care s'ar fi arătat potrivită pentru ajungerea idealului: „România a Românilor”.

De astă dată, atac o nouă chestiune, pe care guvernele trecute au atins-o, s'au ocupat de ea, dar n'au soluționat-o definitiv. E vorba de *economia dirigiată*. Teoreticienii susțin, pentru ochii lumii, libera concurență și inițiativa particulară. În schimb, se împacă foarte bine, cu cartelurile și cu vămile protecționiste, cu contingentarea și cu autorizațiile de import, de export și cu reglementarea comerțului cu devize. La acest loc, pun o întrebare categorică: Mai poate fi vorba de liberă concurență și de inițiativă particulară, în materie economică, când cartelurile sunt reglementate prin lege, când vămile opresc importul articolelor cartelate, când comerțul exterior este legat de permise, iar negocierea devizelor este condiționată de autorizația Băncii Naționale a României?

Acesta este într'adevăr un comerț dirigiât, dirigiât necomplet, și defectuos. Cu toate că economiștii noștri se feresc, a spune pe nume economiei

dirigiate, ca de ceva rușinos, noi trebuie să constatăm, că economia dirigiată, a făcut adevărate minuni, acolo unde a fost aplicată integral cu suflet și cu pricepere.

Examinați situația actuală economică a Portugaliei, a Italiei, a Germaniei, a Turciei și a Bulgariei, față de cum se prezenta în anul 1920, și veți constata, că numai grație *economiei dirijate*, au putut aceste țări să se emancipeze, și să se consolideze economiceste.

La noi în țară, ce altă explicație pot avea măsurile restrictive de contingentare, de reglementarea devizelor, de conversiune, de muncă pentru folos obștesc, și altele, decât tocmai economia dirigiată? Să rămânem deci bine înțeleși. Nu suntem împotriva economiei dirijate. Tocmai dimpotrivă, dorim economia dirigiată, dar să fie dirigiată de oameni cu suflet, de oameni pricepuți — sau precum am spus: *de oameni potriviți la loc potrivit*.

Mai zilele trecute printre membrii guvernului: figura la industrie și comerț, un președinte de carteluri, o om cu întinse și strânse legături de afaceri cu lumea jidovească. Puteam noi țara, să așteptăm dela acest om desiiințarea cartelurilor și eliberarea poporului român din robia economică în care se găsește pe urma guvernelor politicianiste?

Vrem economie dirigiată. Vrem desrobirea economică a poporului român. Luptăm cu însuflețire și curaj pentru realizarea, mult doritului ideal „România a Românilor”, dar nu cu oameni legați prin consiliile de administrație ale cartelurilor și ale industriei parazitare jidovești.

Pretindem dela cei în drept, să se pronunțe odată pe față, deschis și hotărât, că activează pentru prosperarea și fericirea poporului român, prin originea lui etnică, ori sunt împotriva acestor interese.

Ne-am saturat până peste cap, de duplicitatea machiavelică a politicianismului veros, imoral, corupt, și antinațional și pentru aceia repetăm și cerem: *omul potrivit, la locul potrivit*, pentru că numai în felul acesta economia dirigiată va da roade imbelșugate și în România Mare!

Elementul etnic românesc nu mai poate fi rob, — pe terenul economic, — în propria lui țară!

Bătălia comerțului și industriei

de ITALICUS

Intre probleme urgente de rezolvat pentru neamul nostru, stă pe primul plan cucerirea și ocuparea fortărețelor de industrie și de comerț, pe cari le-au cucerit și ocupat străinii. Preocupările în această direcție nu lipsesc. Se pierde însă prea mult din vedere că cucerirea acestor fortărețe nu depinde de manifestarea voinței noastre de a le cucerii și ocupa, ci de pregătirea spirituală a armatelor necesare pentru îndeplinirea acestei opere. Nu putem tăgădui că pregătirea noastră în această privință nu e la înălțime. E inutil să căutăm cauzele. Constatăm numai faptul.

În articolul de față ne vom nizu să punem în evidență importanța practicei rezultată din voința fermă de a lucra pe teren. Fără a face teorii vom căuta să dăm pilde vii, să prezentăm întreprinderi de prima importanță, îndeplinite de români și prin români. E cel mai bun mijloc de a demonstra și românului și

străinului, că românul atunci când e stăpânit de voința de înălțare, are puterea de a întreprinde opere cari pot sta cu mândrie alături de orice mare întreprindere din țară sau din străinătate. Se dovedește, că acolo unde românul s'a înfipt, opera lui e de natură de a demonstra că cucerirea și ocuparea industriei și comerțului nu e decât o chestiune de timp, de voință, de educație sănătoasă și de îndrumare practică pe teren.

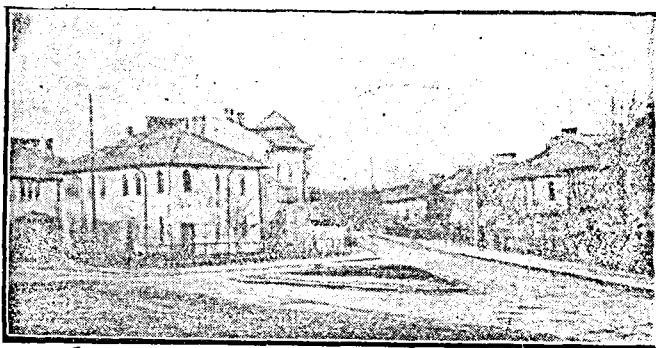
Dăm astăzi două pilde edificatoare. Este vorba de întreprinderea *Societății pentru Construirea Locuințelor Eftine din București*, unde este amestecată și oficialitatea, și întreprinderea *Industria Sârmei dela Câmpia Turzii*, întreprindere pe deăntregul particulară. Am ales pentru început aceste două întreprinderi, pentru a face să se vadă la ce rezultate se poate ajunge, cu sau fără concursul oficialității.

Societatea pentru Locuințe Eftine din București

Problema locuințelor și salubritatea lor a preocupat cercurile înalte ale popoarelor culte din apus. Problema aceasta era cu atât mai acută pentru noi, cu cât se știe că periferiile de altă dată ale Bucureștilor nu erau decât o înfinitate de locuințe primitive, adevărate focare de maladii, morminte ale populațiilor nevoiașe îngrămădite în număr mare în astfel de locuințe. Dar nu numai aceste populații, ci și funcționarii publici și particulari erau în imposibilitate de a găsi, în vechiul București locuințe cât de cât acceptabile, în raport cu modestele lor mijloace materiale.

Această gravă problemă nu a încăput pe mâni particulare de speculanți. Un grup de oameni de inimă, între cari se numărau și conducători ai capitalei micului regat de eri, au înțeles necesitatea de a se remedia această gravă lacună. Nu cu mult înainte de război, au alcătuit societatea cu titlul de mai sus, care a coborât imediat pe teren și a procedat, după un plan minunat pregătit, la înlocuirea vechilor locuințe insalubre, cu locuințe modeste, însă igienice și înzestrate cu cele necesare pentru o bună gospodărie. Societatea nu a urmărit câștigul, ci interesul public. I-a dat puțința oricărui modest slujbaş

public, ca, cu mici economii și într'un interval scurt de timp, să devie proprietarul unei astfel de locuințe și să rezolve pentru totdeauna problema adăpostirii familiei sale.

Cartierul din str. Clucer (Șosea)

Până la războiul cel mare, în interval numai de câțiva ani, această societate a construit mii de locuințe pentru cei săraci și a înlocuit pe mari întinderi bordeele de altă dată, transformând în același timp aspectul orașului. Această frumoasă operă a fost ținută în loc de anii războiului. După război însă, cu toată criza prin care am trecut și cu toată

devalorizarea care a adus societății pagube incalculabile, lucrul s'a luat cu mai multă intensitate. Și astăzi vedem cartiere întregi, cu străzi frumoase și largi, cu piețe pline de soare și de lumină, cu clădiri de o estetică impecabilă, eșite ca din pământ, grație acestei societăți pur românești de sânge și de concepții. Inafară de cartierele noi și de blockhausurile cari au eșit din alte feluri de preocupări, societatea de locuințe eftine, singură, cu miile ei de locuințe construite și cu străzile și cartierele pe care le-a înființat, a contribuit cu un aport considerabil la transformarea și modernizarea capitalei țării, rezolvând pe deantregul problema locuințelor insalubre.

Pentru precizări, reproducem din broșure Dlui Inginer Cincinat Sfintescu „Societatea comunală de locuințe eftine și realizările ei”:

„Societatea s'a format la 5 Decembrie 1910 cu un capital de 2 milioane lei, din care 1.012.800 deplin vărsat (la 31 Decembrie 1910) și subscris pe bază de acțiuni a 200 lei bucata, dar cu o cotă de 800.000 lei subscrisă de comună”.

„La finele aceluiaș an 1911, Societatea realizează locuințe în valoare totală de lei 930.000, posedă terenuri cumpărate cu lei 380 000, avea plasate acțiuni

pentru cari se vărsase 1.012.800 lei și obligațiuni pentru lei 1.032.700; iar activul și pasivul se urca la totaluri de lei 3.732.023”.

„...s'a ajuns la finele anului 1932 a creia locuințe pentru 236 milioane lei și a posedă terenuri pentru circa 15 milioane lei (cost). Iar capitalul social a fost sporit la 50 milioane, și activul și pasivul după bilanț ridicându-se la peste 380 milioane lei. Aportul comunei București a rămas sub 40%”.

„La finele 1915 erau investiți în clădiri peste 10 300.000 lei, iar la finele 1932 peste 286 milioane lei”.

„Zecile de mii de locuitori ai Capitalei, care sunt azi adăpostiți în locuințele executate de Societatea de Locuințe Eftine, fac parte din toate straturile sociale: muncitori, meseriași, mici funcționari publici sau particulari, militari de toate gradele, luptători și văduve de război. Urmașii unora s'au bucurat și de avantajele asigurării pe viață pentru casa ce au avut dela Societate”.

E suficient să spunem că această operă considerabilă a fost făcută de români și prin români, pentru ca să capătăm încredere în viitorul întreprinderilor românești.

BCU Cluj / Industria Sârmei Cluj

Lângă comuna frunțase, Câmpia Turdei, pe marginea Arieșului, pe un câmp deschis, la 1920 se construia o fabrică, care avea să joace mai târziu un mare rol în industria noastră națională. S'a înființat o fabrică de sîrmă de cătră Banca de Industrie și Comerț, ea însăș de curând infiripată cu capital pur românesc. Fabrica însăș, daț fiind că era vorba de industria fierului cu care românii nu erau deprinși, a trebuit să se înființeze și să funcționeze dela început numai cu 20% români, restul fiind străini, în mare parte pașaportari. La început fabrica a avut treisute de muncitori, între cari: 80% minoritari și 33% cetățeni străini. A avut la atunci 12 funcționari români și unul strein. S'a început cu fabricația simplă laminoar, sîrmă de fier și fabrică de cue. Azi o ajuns la 1350 lucrători cu 87% români deorigi nă etnică. Cetățeni streini au mai rămas 5,1/2%, dintr'o sută la sută câți erau la început. Fabrica are astăzi 55 funcționari, dintre cari 92% români etnici, restul unguri și nemți. La început nu avea nici un maestru specialist român. Astăzi instituția are 75% maitri specialiști români etnici.

Pentru a ajunge la acest rezultat societatea nu a recurs la concursul statului și nici la concursul școalelor oficiale. Încă dela 1922 a înființat o școală de ucenici, pentru a se crește o generație de munci-

tori bine instruiți, crescuți în spirit național. Școala a ființat tot timpul pe spese proprii și fără nici un ajutor din afară. Ucenicii au locuință, mâncare, haine, cărți și o mică plată progresivă, care începe cu 200—300 lei lunar și se termină cu 1500—2000 lei lunar, când tânărul e aproape de a eși calfă. Profesorii se recrutează dintre inginerii și funcționarii țabricei. E și un profesor de educație fizică și străferească în persoana Dlui profesor Onoriu Chețan dela Șoimii Carpaților. Elevii se primesc în majoritate cu patru clase de liceu, români etnici și bine desvoltați. Școala a fost recunoscută de Ministerul Mucei și al Educației Naționale având și dreptul de publicitate. Până cu doi ani în urmă, absolvenții beneficiau de termen redus în armată, ceea ce constituia un stimulent pentru viitorii meseriași.

Aceasta școală a început cu 20 de elevi. Azi are 50. În fiecare an se scoat circa 15 absolvenți în diferite ramuri de specialitate: mecanici, lăcătuși, electricieni, strungari, laminatori etc. Până acum a avut peste 200 de absolvenți, din cari circa 80% au rămas la fabrică.

În felul aceasta fabrica a progresat din toate punctele de vedere. De unde la început nu avea decât un cuptor electric și o trăgătorie de sîrmă de oțel, astăzi, s'a trecut la fabrica de sîrmă zincată și

ghimpată, la trăgătorie de sârmă de aramă și alte metale, la fabrica de electroni pe sudură electrică și la o mare fabrică de cabluri electrice izolate.

Astăzi această fabrică, nu numai că poate sta cu cinste alături de oricare mare fabrică similară din marile țări industriale, dar chiar le-a întrecut. Martorii afirmă că inginerii și vizitatorii veniți dela fabricile similare din apus și în special din Germa-

nea Sibiului. Muncitori și ucenici, cu totul străini de meseria ce aveau să îndeplinească, au fost aplicați în școală și puși în urmă la lucru. Talentul și aptitudinile tinerilor, nu numai că au fost la înălțime, dar au întrecut pe măștrii lor străini.

Solicitudinea pe care o dă fabrica viitorilor meseriași se vede, nu numai în creșterea lor ca meseriași și ca buni români, dar și în confortul care

Industria Sârmei : Roadele muncii

nia și Ungaria, admiră instalațiile și calitatea produselor. Un englez proprietar al unei fabrici de sârmă, a declarat că n'a ajuns la o atare modernizare a fabricii sale.

Fapt e că nu avem destule laude pentru inițiatorii și conducătorii acestei mari întreprinderi românești. Consumul intern și necesitățile armatei sunt acoperite, prin hărnicia și iscusința acestor oameni. Ei au înființat și două fabrici sucursale, una construită în întregime și alta luată dela evrei, readaptată, amplificată și romanizată complet.

Se dovedește în acest fel că românii în general pot deveni foarte buni meseriași. Talentul lor la meserii este vădit. Fabrica în chestiune a recrutat lucrători din Câmpia Turzii și jur și ucenici din aceeași regiune, precum și dintre românii din regi-

li se pregătește. Anul acesta s'a pus piatra fundamentală a unui mare cămin de ucenici amenajat din toate punctele de vedere și s'a zidit un local nou pentru școala de ucenici. Am vizitat dormitoarele și instalațiile din școală și din încăperile ocupate de ucenici și am rămas surprins de cele constatate.

Și astfel, foști țărani, crescuți în mizeria și ignoranța de acasă, se trezesc cu o meserie lucrativă, cu locuințe igienice, compuse din una, două și trei camere, cu îngrijirea corporală, având instalații de băi cu vane și cu dușuri, și cu îngrijirea sufletească, având la dispoziție o bibliotecă care stă la dispoziția tuturor angajaților, muncitori și funcționari. Dar țărantul de ieri, obișnuit să se ducă Dumineca la cârciumă, mai are astăzi și un stadion sportiv, iar pentru cei cu mai multă carte, n'ai există și un ca-

900641

sinou cu ziare, reviste, jocuri de schach, biliard etc. Viitorul angajaților se garantează printr'un fond de pensie, Direcțiunea a înființat și un fond de ajutoare pentru muncitorii bolnavi și bătrâni în sumă de patru milioane, complectând presupusa sollicitudine a Casei Cercuale. Tot în vederea deficienței Casei Cercuale, Societatea a înființat un ambulator medical și întreține medici plătiți de fabrică.

În chipul acesta s'au obținut funcționari și lucrători, dela specialiști, până la cei mai umili, cu o perfectă conștiință românească. Nu există în fabrică lucrători cari să militeze pentru o altă ideologie. Nu există nici o nemulțumire. Salariul lucrătorilor, ajutați și de îngrijirile speciale ale societății, le crează o existență din toate punctele de vedere acceptabilă și prevestitoare de noi și mari progrese. Sunt muncitori calificați cari câștigă opt până la zece mii lei lunar, înafară de locuința gratuită și celelalte avantaje cari se acordă deopotrivă tuturor angajaților

Pentru a se ajunge la înființarea acestei mari fabrici, s'a utilizat gazul metan, care e introdus în localitate. Meritul este cu atât mai mare, cu cât, materialul uman la început a lipsit cu totul, iar materiile prime trebuiesc aduse din străinătate. Existența însăș a fabricii, cu capital și cu muncă curat românească, dă dreptul Băncii Centrale pentru Industrie și Comerț din Cluj, care a înființat și fabrica de Sticlă din Turda, la recunoștința națională.

Conducerea industriei aparține președintelui Consiliului de Administrație, Dl. Ionel Comșa, direcția având-o Dnii I. Diamant, I. Beșa, Ing. Ionel Floașiu, directorul uzinelor, ing. șef Ungureanu. Toți aceștia sunt dela început, și lor li se datorește întreaga operă. Opera de pulsare, de răspândire a produselor, nu este mai puțin importantă. Aceasta se datorește procuriștilor Ion Martalogu, Mirion Gheorghe, dr. Iancu Lazăr, Comșa Mihai, dr. Zehan Teofil, Matei Victor, Peller Ludovic și Vaida Ștefan.

Avem deci ocaziunea de a constata că se poate ajunge la rezultate dintre cele mai îmbucurătoare, dacă avem inițiativă și dacă știm să ne pregătim și să ne organizăm armatele de ocupațiune. Stând de vorbă cu conducătorii acestei instituții românești, aceștia în unanimitate mi s'au plâns de insuficiența și greșita îndrumare a învățământului în gimnaziile și liceele de comerț și de industrie. Absolvenților acestora trebuie să li se facă din nou școală. E aici o învățătură de reținut: Se constată că școalele, menite de a fi practice, sunt și ele infectate cu otrava politicianistă, care cultivă vorbe și fabrică parazitism. Am crescut generații pentru parvenire și acaparare, iar nu pentru muncă productivă, pentru aplicare

practică, pentru crearea și punerea în valoare efectivă de valori și bogății.

Pilda ce ne dă Industria Sârmei, ne evidențiază dezastrăle la cari ne duce ideea care a stat până acum la baza învățământului, idee care exclude înfăptuirea. Directorii acestei instituțiuni au avut ocazia să constate că absolvenții școalelor noastre de industrie și comerț nu urmăresc ca țintă munca, creațiunea, ci înțeleg să parvie, să-și exploateze diploma în sens de domnie și pentru a pune pe alții să înfăptuiască în locul lor. Absolventul e domn și stăpânitor, căci doar de aceea a învățat și a obținut diploma. E ideea de bază a oricărui politician parvenit. Pânăce nu vom stârpi această îndrumare parazitara, nu vom ajunge stăpâni în această țară și nu vom putea pune în valoare imensele bogății ale solului nostru. Nu străinii, ci parazitismul este boala noastră de căpetenie.

Intrucât învățământul nu este adaptat necesităților de muncă, de creațiune, de aplicațiune pe teren, el nu este nici corespunzător cu necesitățile practice. Absolvenții liceelor nu posedă decât cu totul superficial limbile străine și nu cunosc dactilografia și stenografia strict necesare în comerț și industrie. Încă o dovadă că învățământul nostru este în vânt. Iată ce ne spunea Dl Floașiu: „Noi trebuie să ne chinuim ca să creștem români sănătoși și apti de muncă și de producție, iar nu pretendenți la biurocrație. Noi avem relațiuni în primul rând cu popoarele cari ne înconjoară. În industrie și comerț, englezii, francezii și italianii joacă un rol aproape nul. Legăturile noastre de acest fel sunt cu germanii, ungurii, cehoslovacii, polonezii, cu cari corespondența se face în limba germană. Absolvenții școalelor noastre nu posedă însă această limbă, după cum nu le posedă în fapt nici pe cele ce, se zicem, că le-au învățat, întrucât această învățătură este egală cu nimic, pentru că nu-i stă la bază *pulsația pentru înfăptuire*.

„Chiar dacă ar poseda limbile acestea, încă nu le-ar folosi absolvenților, pentru că pentru legături sufletești nu sunt apti și nici pregătiți, iar legăturile industriale sunt insignifiante. Critica ce am făcut-o mai sus se aplică deopotrivă și școalelor politehnice din țară. Pretutindenea găsim acelaș parazitism găunos”.

Noi cei dela „România Eroică” pretindem că nu se poate face nici o cucerire fără pregătirea armatei de execuție pe teren. Pentru industrie și comerț nu avem până în prezent asemenea armate. Ele trebuiesc înființate de urgență, și nu prin școalele existente vom ajunge la acest rezultat. Pânăce nu vom pregăti în mod practic aceste armate, degeaba vom țipa noi românizare. Cu mâna goală nu se câștigă bătăliile. Ideea aceasta și necesitatea imperioasă de a ne pregăti pentru această mare bătălie,

ne-a împins de a descinde la fabrici. Și iată că ideea noastră se verifică pe teren pe deaîntregul.

Directorul uzinelor „Industria Sârmei”, d-l inginer Ionel Floașiu, un român de pe plaiurile Săliștei, ai căui ascendenți au fost oieri, s'a format în focul luptei, la căldura cuptoarelor incandescente și numai așa a devenit un bun conducător și animator al industriei ce conduce. Și tot așa s'au format toți colaboratorii și muncitorii de sub comanda sa. Este elementar că în industrie și comerț trebuie să fie ca la medicină: nu se poate face fără anatomie, disecție; fără sala de operațiuni.

Deaceea D-sa, din proprie experiență pe teren, a ajuns la concluzia, că orice industrie care are mai mult de șase sute de lucrători să-și înființeze școală proprie de ucenici, și că, pentru acelaș motiv, toți absolvenții școalelor statului trebuesc din nou școlarizați pentru a scoate din ei meseriași sau comercianți. În industria sa, afirmă d-l Floașiu, atunci când a primit absolvenți dela școalele de meserii, a trebuit să-i formeze din nou întocmai ca pe ucenicii pe cari i-a recrutat, dupăcum am arătat mai sus. Cum se vor pregăti pentru meserii absolvenții școalelor inferioare și superioare de meserii, când aceste școale n'au nici profesori, nici ateliere!

Am văzut că ceace am spus mai sus pentru școalele de meserii se aplică și școalelor comerciale și politehnice. Toate suferă de acelaș păcat: se caută profitul personal, parvenirea, iar nu pregătirea temeinică pentru muncă constructivă, fără de care nu se poate pătrunde cu folos în industrie și în comerț. Trebuie dat românului spiritul de aplicațiune. Trebuie învățat, trebuie pus la muncă pe teren, unde să se specializeze și să avanseze, nu cu diploma în mână,

Laboratorul chimic

ci pe măsură ce s'a făcut util și necesar funcției sale. Trebuie să învețe românul a lucra alături de muncitori, pentru a cunoaște bine meseria și pentru a putea ști să conducă la rândul său.

Iată cauzele adevărate, pentru cari, deși avem țara inpânzită, în tot lungul și largul ei, de tot felul de școale, direcția fabricii a trebuit totuș să-și recruțeze maiștrii dintre ucenicii crescuți de ea.

Este aici o mare învățătură, care credem că va fi utilizată de noua directivă a vieții de stat. Trebuie

Marea sală a cablurilor

să ne liberăm de tot balastul care ne încurcă și să creem pe deaîntregul adevăratele instrumente de progres pe orice țărâm de afirmațiune națională.

Românii de bine, toți cei ce s'au trezit la viața națională și au mijloace la îndemână și putere de inițiativă, sunt datori să dea concursul lor pentru a crea nucleele necesare, în cari să se poată forma armatele trebuitoare pentru cucerirea industriei și comerțului. Statul cel nou nu trebuie să uite că și marile industrii, cași marile întreprinderi de comerț din țările amice, ne pot fi de folos pentru a aduce în țară focul sacru; ca și Prometeu, focul din împărăția lui Iupiter.

Nu este nici un moment de pierdut. Pregătirea acestor elemente cere timp. După actualul ritm, nici în douăzeci de ani nu vom putea progresa. Pilda vie a „Industriei Sârmei” și a bunilor români cari au înființat-o și o conduc, să ne stea înainte.

„Gazeta Transilvaniei“

de AT. MOTOGNA

Tribuna de cultură, afirmațiune și luptă românească, ctitoria nemuritorului cărturar ardelen Gh. Barițiu, a împlinit patriarhala vârstă de 100 ani. Din acest prilej presa a evidențiat după cuviință opera ziarului centenar, precum și peripeziile prin cari a trecut dealungul timpului. Iar universitatea Daciei Superioare a organizat o sugestivă expoziție a presei ardelen, inaugurată printr'o tot atât de interesantă conferință desvoltată de directorul bibl. univ., d. Ion Mușlea.

Insemnatul eveniment ne-a prilejuit o privire retrospectivă asupra unui trecut de neuitate agitații, de-o parte pentru a înfrânge cerbicia asupritorilor de ieri, iar de alta pentru cultivarea poporului român, de aici și de pretutindeni, în vederea realizării unității naționale. Ne-am amintit astfel despre sacrificiile aduse pe altarul cauzei naționale de către o imensitate de buni români, cari au înfruntat cu eroism prigoana maghiară; despre sărbătoarea ziarului apărut la 6 Septembrie 1916 cu o întâmpinare de bun venit, scrisă pe fond românesc și adresată armatei române liberatoare — „Vestitorii Mântuirii” — pe urmă despre pelerinajul ziarului prin Siberia, apărut în lagărul de concentrare a voluntarilor români din Celiabinsk ca organ al Comitetului Național Român din Rusia; despre o altă ediție, dela 1916—1918, apărută sub controlul și pe cheltuiala guvernului maghiar și în fine despre sărăcia în care ziarul trăiește azi, încât nu și-a putut permite altă sărbătoare decât să-și sporească cuprinsul la dublu, — cu încă patru pagini modeste.

Nu vom face istoricul acestei valoroase tribune de afirmare românească. Românii din toate colțurile pământului și mai ales Ardeleni, știu ce a însemnat făclia aprinsă de Gh. Barițiu în cetatea Brașovului cu o sută de ani în urmă, jertfele făcute de redactorii publicației pe altarul învierii naționale, bucuriile și mai cu seamă umilințele acestora, pentru ca azi gazeta, sub conducerea dlui Victor Braniște — unul dintre cei mai vechi colaboratori ai ei de pe timpul lui Iacob Mureșianu și mult apreciat de Gh. Barițiu — să pâlpe abia, să trăiască în mai cumplică sărăcie decât atunci când fiecare rând scris era judecat cu asprime de procurorii fostei împărății.

Ceeace reținem din prilejul marelui eveniment, care se confundă cu istoria noastră din

ultima sută de ani, e că singurul nostru ziar centenar nu și-a putut îngădui nici măcar editarea unui număr festiv, demn de însemnătatea jubileului și că pentru salvarea aparențelor vom savura la toamnă rânduri cari trebuiau să apară la 25 Martie, când s'au împlinit exact o sută de ani de viață a ziarului întemeiat de cel mai neobosit și cel mai destoinic gazetar Ardelean.

Să spunem mai mult, ar fi să ne umilim reproșându-ne vremuri nemeritate. Și din pricina că unul dintre foștii directori ai „Gazetei Transilvaniei”, d. dr. Voicu Nițescu, care a înviat-o în Siberia pe seama românilor voluntari din Celiabinsk, ocupa un important fotoliu ministerial în guvernul de uniune națională și deci dispunea de toate cele de trebuință pentru a înlesni ziarului să-și poată sărbători după merit însemnatul popas la finea sutei de ani de muncă neîncetată. Fără a-i reproșa lipsa de solitudine pentru cea mai veche tribună românească, pentru care și-a sacrificat o mare parte din viață, e locul să însemnăm că d. Voicu Nițescu n'a găsit la timpul cuvenit mijloacele necesare pentru sărbătorirea meritată de torța românească aprinsă acum o sută de ani de către Gh. Barițiu într'o graniță nedreaptă, desființată și cu ostenele atâtor redactori ce-și dorm somnul de veci scutiți de griji omenesti, după ce cât au trăit, n'au avut mulțumirea unei îndestuliri de viață.

E posibil ca d. Voicu Nițescu și membrii guvernului, din care dsa făcea parte, să fi chibzuit că atmosfera în care avea să fie sărbătorit centenarul „Gazetei Transilvaniei” nu cadrează cu solemnitatea cuvenită evenimentului, pentru care fapt au amânat festivitățile la toamnă. Nu escludem această posibilitate și suntem încredințați că oficialitatea noastră va contribui cu toată sollicitudinea meritată să se preamărească după dreptate cei una sută de ani închinați ridicării neamului prin muncă chibzuită și trează credință românească. Altfel ar fi să ne luăm pe gânduri. Căci se va înțelege importanța evenimentului și datoria noastră să aducem prinos de recunoștință gazetarilor martiri din Brașov cărora, din garda veche, le supraviețuiește d. Victor Braniște care, cu toată patriarhala sa vârstă petrecută între încordare și zăbrelate temnelor ungurești, nu-și poate îngădui răgazul unei odihne pe deplin meritate.

CRONICI

EVENIMENTELE ZILEI

Maestrul Zaharia Bârsan, după 37 ani de rodnică activitate în templul literelor și artei, s'a retras de pe scena Teatrului Național din Cluj, pe care a onorat-o ca nimeni altul. Evenimentul a fost însemnat printr'o reprezentație de adio, la care au luat cuvântul, între alții, omagiind pe ilustrul dramaturg, și P. S. S. dr. Nicolae Colan, episcopul Clujului și ministrul educației naționale.

Nu ne vom folosi de acest prilej pentru a recapitula viața și înfăptuirile marelui maestru în poezia și arta dramatică. Și aceasta fiindcă socotim că d. Zaharia Bârsan, prin părăsirea scenei, încă nu și-a încheiat misiunea. Dsăle îi datorăm ridicarea pe pedestalul artei a Sanctuarului din Cluj, — iar cum în provincia noastră mai sunt multe de împlinit în treburi din domeniul teatrului, îl vrem mereu în frunte.

Sunt multe și mari meritele pentru cari Zaharia Bârsan are dreptul la recunoștința neamului din care face parte. Dar în momentul când îl sărbătorim, trebuie să relevăm și epoca eroică a teatrului român din Transilvania. Pe când biciul silniciei se agita deasupra capetelor noastre, înainte de război, d. Zaharia Bârsan, împreună cu regretata și talentata sa soție Olimpia, de pioasă amintire, au făcut din artă un adevărat apostolat național.

Soții Bârsan au ridicat și ținut sus stindardul românesc, prin entuziasmul și calda înfrățire sub auspiciile artei și a talentului lor. Turneele teatrului românesc de dincoace de Carpați, din acel timp, vor rămânea în adevăr memorabile.

Iată pentru ce viața sa plină de roade binefăcătoare, se va încheia la timpul său cu glorie deplină și va putea fi dată drept model tinerelor generațiuni din templul muzelor.

Păr. dr. Ilie Dăianu împlinind 70 de ani de viață, presa română i-a adus meritate omagii. Îndeosebi cunoscutul ziar din București „Decalogul” a consacrat două pagini întru cinstirea distinsului nostru colaborator și cărturar Ardelean.

Pe noi, însemnatul eveniment ne-a surprins nepregătiți. Părintele Dăianu, prin sârguința și sprinteneala cu care răscolește trecutul românesc din această provincie, prin agerimea, cla-

ritatea și documentatele sale cercetări, cari necesită multă osteneală, ne-a obligat să-l credem tot așa de tânăr, precum îl cunoaștem încă dela anul 1895, când și-a făcut intrarea în publicistica Ardealului și de când neîncetat s'a ținut în prima linie a luptătorilor cu condeiu.

Revista noastră, fericită a avea pe păr. dr. Ilie Dăianu — o energie rară și o minte luminată — între colaboratorii ei cei mai prețuiți, se asociază la urările de sănătate și viață cari i-au fost adresate cu căldură de presa și publicul românesc.

† **Eugen Roșescu**, fostul comandant al pompierilor profesioniști din Municipiul Cluj, în urmă consilier tehnic orășenesc, după o viață sbruciată, sacrificată cu dreaptă credință în slujba neamului, ne-a părăsit pentru totdeauna.

Fiul fostului protopop ortodox român al orașului nostru, crescut și educat în credința românească, regretatul Eugen Roșescu a fost dintre aceia cari pun neamul lor mai presus de orice. Fire blândă, corect și muncitor, a plecat din lume tot așa de sărac, precum s'a născut. În vremurile de azi e un lucru de mare preț. Căci ne amintim că defunctul, fost înainte de război director de bancă, intrat apoi în garda națională, pe urmă funcționar superior în Siguranța Statului și în fine dedicându-se modernizării pompierimii clujene, nu numai că n'a agonisit avere — după cum putea — dar a sacrificat și ce câștigase înainte.

În ziua de 10 Aprilie Eugen Roșescu a fost condus la locul de vecinică odihnă de către toți câți l-au cunoscut și apreciat, în frunte cu famfara pompierilor, pe care el a înființat-o. Ca unuia care a activat și în publicistică, el fiind fondatorul și directorul revistei „Pompierul”, în fața mormântului proaspăt închis revista noastră îi aduce omagiile sale.

Semnificația unui eveniment

Franța are un nou guvern. Schimbarea aceasta este în legătură și este eșită din marile evenimente europene. Are o adâncă semnificație. Sceptrul lumii se deplasează. Franța, marea Franță, care a ținut în mâinile sale vigoase soarta lumii și a condus spiritualitatea popoarelor, este la rândul său stăpânită de o spiritualitate venită din afara granițelor sale. Acest mare eveniment trebuie relevat, pentru că ne atinge și pe noi și constituie dovada vie a deplasării energiilor creatoare cari dispun de soarta planetei. E un eveniment care trebuie să ne dea de gândit.

CĂRȚI-REVISTE

Propaganda noastră peste hotare

La Position International de la Roumanie — Etude juridique et diplomatique de ses engagements internationaux — de *George Sofronie*, profesor de drept internațional la Universitatea din Cluj. Broșură în Octay 165 pagini tipogr. Institutului Social Român București 1938, cu o prefață de Louis le Fur, profesor la Facultatea de drept din Paris.

Multă și intensă muncă trebuie depusă pe alăturul propagandei noastre naționale din țară și de peste hotare. E un teren neumblat în care rari talente se avântă. Unul dintre aceștia, și dintre cei pe primul plan, e și distinsul și harnicul nostru colaborator, dl prof. univ. G. Sofronie.

Broșura de care ne ocupăm caută să definească poziția internațională a României, în raport cu concepțiile de drept dominante azi în Europa și afirmarea cu tărie a drepturilor noastre imprescriptibile și cu aspirațiunile noastre legitime.

Prin această broșură, — în ediția franceză cu titlul: *Brochure d'information No. 1*, — se dă o pildă vie celor ce dețin într'un fel sau altul o situație de conducere în stat.

Apariția lucrării ocupă un loc de mult simțit. E împărțită în 10 capitole, cuprinzând un bogat material de propagandă și documentare privitor la poziția internațională a țării noastre.

Titlurile vorbesc dela sine:

1. Scurtă privire asupra poziției României în noua comunitate internațională;
2. Transformațiuni juridice și politice ale statului internațional în formele de stat ale națiunii române în trecut;
3. Națiunea română și principiul naționalității lor. Contribuțiunea română la cristalizarea și triumful noii teorii în materie de formațiune a statelor.
4. România în cadrul nouilor organizațiuni internaționale, pacifismul său constructiv, pozițiunea sa față de societatea națiunilor, litigii internaționale;
5. Factorii politici și juridici determinând sistemul alianțelor și securității diplomatice a României.
6. Securitatea diplomatică a frontierelor orientale — evoluțiunea relațiilor româno-ruse.
7. România în Mica înțelegere — geneza, evoluția și rolul Micei Înțelegeri — în comunitatea internațională,
8. Relațiunile cu Ungaria. — Pozițiunea României în cadrul acordurilor occidentale, — semnificarea lor juridico-diplomatică;

9. Elaborațiunea pactului Înțelegerii Balcanice — economia lui juridico-diplomatică;

10. Caracterul complex al angajamentelor internaționale ale României.

România e bine încadrată în noul ideal care domină viața internațională.

„Acest ideal al marei comunități internaționale, aceasta supremă necesitate a familiei de state de a conserva starea de lucruri stabilită la sfârșitul războiului mondial, când Statul Național a devenit o formă generală de Stat, când statutul teritorial și politic a rezultat din voința națiunilor și a fost consacrat de ultimele tratate de pace, a fost servit de România, mulțumită unei serii de acorduri internaționale, încheiate sub regimul Societății Națiunilor și cari reprezintă *apărarea sa diplomatică*”.

Recomandăm cu căldură Cartea cetitorilor noștri. Din citirea ei cu atenție se vor alege cu noțiuni precise cu privire la subiectele tratate și cu încrederea în geniul și viitorul rasei căreia aparținem.

Dela Institutul Social Banat-Crișana

Anchetă Monografică în comuna Belinț. (Timișoara 1938 „Tipografia Românească”).

În Banat sunt în adevăr multe scăderi cu privire la *Afirmațiunea noastră etnică*, care ne stă atâta la inimă. Dar se vede că, acolo unde e pericolul mai mare, se ivește și reacțiunea cea mai puternică. Capitala Banatului se prezintă cu un aport dintre cele mai mari cu privire la mișcarea culturală a țării. Dar acolo unde această Capitală aduce astăzi nota caracteristică, este acțiunea românească practică pe teren. Institutul Social Banat-Crișana e o dovadă vie a celor de mai sus. Avem înalta satisfacție de a constata că întemeetorii și conducătorii lui s'au desbrăcat de hainele cu cari se prezentau intelectualii noștri înfeodați în partidele politice de tristă amintire și intereselor mercantiliste de proastă calitate, și că s'au îmbrăcat cu spiritul adevărului, al luptei dezinteresate în ogorul binelui public, al marilor înfăptuiri.

În această ordine de idei, ca un prim început, acest institut ne-a dat o „Anchetă Monografică în comuna Belinț”. Din cuvântul Dlui Dr. C. Greșoreanu, conducătorul echipei monografice, care într'o „mică retrospectivă” ne expune în mod succint ideile curate și nobile ce stau la baza activității acestor valoroși români, se definește scopul urmărit: „Institutul nostru se străduiește ca să capteze realitățile sociale cu ajutorul metodologiei monografice,

urmând ca anchetatorul să-și prelucreze singur materialul documentar, asigurând astfel comitetului posibilitatea, ca pe temeiul materialului strâns și discutat în secții unite, să-și formuleze concluziile necesare, fixându-și în baza acestora și propunerile documentate, pentru măsurile inevitabile și categorice.

Rezultatul anchetei este redat pe larg într'un volum de peste 400 pagini, format mare, tipărit în condițiuni tehnice ireproșabile și conținând un material inedit de o extremă importanță.

Multe din constatările făcute sunt descurajante. Dar autorii știu că nu se poate vindeca o maladie care se ține ascunsă, că un pansament exterior, chiar când există, acoperă, dar nu atacă cauzele adânci ale răului. Importanța lucrării ce ne stă în față ne-ar obliga să ne oprim multă vreme asupra ei. Cum însă, cu adânc regret, trebuie să constatăm imposibilitatea în care ne găsim de a reproduce și comenta pe larg datele acestei extrem de importante monografii, ne vedem obligați de a rezuma câteva date și de a trimite pe cititorii noștri la text, asigurându-i că vor fi bine răsplătiți.

Cu privire la starea rămasă a copiilor se constată:

„Subnutriția este foarte avansată și aproape generalizată”.

Cu privire la viața sexuală. Boalele venerice: „Blenoragia și sifilisul în comuna Belinț, sunt mult mai răspândite decât în general s'ar putea aștepta în mediul rural”.

Cu privire la tuberculoză: „Bolnavii atinși de tuberculoză locuiesc în aceiași cameră cu restul familiei...”

Cu privire la starea medico-socială a femeilor: „Femeia belințană este mai debilă în urma subnutriției sau infecției care o macină, sau din cauza surmenajului cauzat de: muncă prea istovitoare, participarea activă în comerț alături de soț și de o viață sexuală prea timpurie cu diferite complicațiuni (avor-turi, boli, etc.)”.

În legătură cu biserica, școala și alte manifestări culturale: „Belințenii nu frecventează biserica, oamenii maturi o frecventează până la un procent care variază (2—14); copii de școală s'au observat 15 elevi în două Dumineci”.

Cu privire la starea economică: „Venitul total al familiilor este foarte scăzut, în raport cu cel al altor țări. Cheltuelile sunt mai mari ca venitul. În consecință țărâtimea este pe drumul micșorării standardului de viață”.

Cu privire la stările etico-juridice: „Un mare număr din populație (31%) nu se căsătorește reli-

gios, din cauza marilor cheltueli ce obvin cu această căsătorie”.

„Bărbații încep a se căsători de la vârsta de 17 ani. Femeile se căsătoresc de la vârsta de 14 ani.

„Numărul femeilor este mai mare decât al bărbaților. Divorțatele și văduvele sunt în proporție de 3 la 1 bărbat”.

Constatări etico-juridice: „Lipsa de religiozitate în toate manifestările de viață. Lux exagerat mai ales la femei. Desfrâu sexual și adulter. Concubinaj pe o scară întinsă. Divorțuri multe”.

„Muncă economică istovitoare: Grădinaritul fără mijloacele de ușurare necesare; desfacerea produselor la depărtări mari de 50—150 Km. în diferite orașe, fără ajutorul vreunei cooperative și fără a le fi asigurate debușeele. Lipsă de solidaritate chiar și atunci când își desfac negoțul la oraș. Femeile suferă de sensualitate morbidă”.

Toate la un loc dau un rezultat sigur: despopularea comunei. „Înainte cu un secol comuna a avut un număr dublu de locuitori cum se poate vedea din statisticile cuprinse în prezenta monografie. Și ca în Belinț și în alte comune, și de aci flagelul social și național: despopularea Banatului.

Observațiunile și statisticile luate în Belinț de către Institutul Social Banat-Crișana, ca și acelea ale altor comune făcute de acest institut, cași alte constatări de aceeaș natură, ne arată în mod evident că despopularea Banatului se manifestă pe 2 căi: Împiedicarea nașterilor; mortalitatea infantilă.

Dar autorii acestei monografii nu se mărginesc a constata relele, ei propun și mijloacele de vindecare.

Relevăm faptul că constatările, din cari am produs în parte, nu sunt concluzii trase, din observațiuni sumare, ci din ample cercetări la fața locului cari au determinat strângerea unui bogat material, care ne dă o oglindă vie și despre calitățile cași despre lipsurile comunei și regiunii din care face parte.

Cei ce alcătuesc „Institutul Social Banat-Crișana”, sunt cei mai valoroși tovarăși ai noștri de luptă. Nu evem cuvinte destul de elocvente pentru a scoate în evidență fapta lor. — Când vor înțelege conducătorii acestui popor că vorbele nu ne duc la niciun rezultat, că faptele singure sunt producătoare de roade și când se va imita acest exemplu viu, pentru a avea în tot lungul și latul țării animatorii locali cari să ne dea mijloacele de a cunoaște și remedia lipsurile cari ne paralizează!

Dela Granița de Vest

„Probleme Școlare și Naționale la Graniță“ de Ion Giurgea, învățător. Tipogr.: „Atheneum“, Satu-Mare, 146 pag. Octob.

Încă o carte de dinamism național scrisă de un învățător. Alături de „El și Ea“, despre care am vorbit altă dată, „Probleme Școlare“ scoate în evidență pregătirea sufletească de primul rang pe care o au unii din dascălii noștri dela țară. Pentru orientare dăm câteva din titlurile subiectelor tratate: Școala ca factor de progres al popoarelor; Școlarizarea tinerețului în partea de Nord-Vest a țării; Școlarizarea copiilor români maghiarizați din municipiul Satu-Mare; Pericolul maghiarizării copiilor români dela orașe; Decăderea educației familiare; Problema salvării tineretului secundar și universitar și pericolul dela Granița de Vest; Naționalizarea și purificarea corpului didactic în regiunile eterogloze; Spre o școală creatoare; Purificarea morală a vieții noastre sociale; Spre un naționalism și o credință; Renegații din trecut, beneficiarii vremilor de azi; Reinviați graiul și limba noastră în satele desnaționalizate; Coloniști și colonizări la Granița de Vest; Colonii evrești la Granița de Nord-Vest; Comerțul și industria țării în mâinile străinilor; Probleme capitale în orașele de pe Granița de Vest; Din durerile tinerilor învățători; Noul orizonturi se zăresc în depărtări, etc.

Sunt expuneri succinte, în capetele mici în cari se discută problemele românești dela Graniță în mod obiectiv și cu inimă și suflet românesc. Redăm câteva pasagii.

În prefață autorul ne spune între altele:

„Doresc ca în acest colț de țară să se dinamizeze sufletele tuturor, dela mic până la mare, și să fie ostași de granit, în apărarea patrimoniului nostru strămoșesc“.

„Doresc suflet, doresc viață românească și națională la această graniță, pentru a fi demni urmași și demni stăpânitori ai pământului, ce moși-strămoși ni l-au lăsat“.

Vorbind de Școală, își rezumă concepția sa luminoasă:

„Ea este locul unde li se luminează și li se deschid sufletele lor, intocmai cum se deschide o floare, la razele calde ale soarelui“.

„Ea este cea mai sfântă instituție a neamurilor — căci ea face din omul animal, omul util societății“.

În comparație cu această concepție, ne înfățișază pe revizorul școlar, produs al politicianismului degradator, „organele de control de azi, recrutate pe bază politică, cari nu corespund și nu sunt la datorie,

nu sunt la înălțimea chemării, sunt niște oameni cari se ocupă mai mult de frecșuri, de intrigării în loc să se îngrijească de propășirea învățământului și de stărpirea analfabetismului. Unii dintre D-lor au fost condamnați pentru acte nedemne și incompatibile cu locul ce-l ocupă. Alții!... n'au puțină energie, și-și înțeleg rostul stând la masa verde, iar dacă ar fi puși să țină vreo lecție la un examen, ar cădea cu succes. Este dureros că astfel se recrutează în această țară conducătorii! Energiile dinamice sunt înlăturate pentru a lăsa învățământul pe mâna unor oameni cari nici atâta oboseală nu și au dat dela făurirea României Mari, să cunoască bine istoria, geografia și curentele mai noi pedagogice“.

În numeroase capitole autorul se ocupă pe larg de starea românilor maghiarizați dela Granița de Vest și de lipsa noastră de pe teren, când e vorba de afirmarea românească, nu numai în școală, care, ca membru al corpului didactic, îl interesează în primul rând, dar în toate domeniile vieții de stat.

Dar viitorul de glorie se pregătește: El ese din adâncuri vijelios; ese, se profilează din însăș mizeria în care ne zbatem: „Ce s'a făcut pentru țăranul nostru atins de boli: de oftică și sifilis? Ce-am făcut pentru a-l salva din mizerie? Ce-am făcut pentru a-l ridica din ignoranță? — Puțin, foarte puțin!“

„Am cheltuit milioane, miliarde, pe alte lucruri, ba s'au delapidat miliarde după miliarde și el tot așa a rămas.“

„Dar, când paharul suferinței la un popor este către sfârșit, parcă divinitatea trimite un mântuitor, un salvator, un eliberator din situația tristă în care căzuse.“

Neamul nostru după aproape două decenii, observă cu durere că nu noi românii suntem adevărații stăpâni pe această glie: căci a noastră e truda și munca, iar bogăția și averile, comoara acestei țări, pădurile, lanurile, munții, etc. au căzut și sunt în mânele streinilor, în mâinile trântorilor, a spoliatorilor de neam, cari au pătruns neturburați în această țară binecuvântată“.

Autorul e pe linia dreaptă a renașterii noastre naționale. Învățătorimea se poate mândri cu astfel de reprezentanți ai ei. El întruchipează pe luptătorii de azi și pe creatorii României de mâine.

*De Sf. Paști urăm abonaților,
colaboratorilor și cititorilor noștri
sărbători fericite.*